МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 45 (2670)
КIиранди
3
июнь
1962 шу
Мах 2 кеп.

НИИСА РЕШЕНИ

МОСКВА, 1 июнь. (ТАСС). Балха ди дIадоладалалехьа байзар дуккхача москвичашта советски халкъага даьча Кхайкарала чулоацам.

ЧIоагIача сплавай комбинате, коммунистически къахьегама предприяте, шоллагIча металлургически цехе слесаралла-наладчикалла болх беш ва парте воаца А. И. Лоскутов.

— Хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара дукхагIа пайдана хургдола хьалаш хьадара дикка новкъостал хургдола хIамаш партеи правительстваси дар чIоагIа нийса лоархI аз, — аьлар цо. — Дулхаи даьттаннеи маьхаш тIатохар кIезиг-дукха новкъа-м хургда уж продукташ эцара йолча бахархой торонна, цхьабакъда из бахьан долаш лоадама хало кхоачаргъяц дезалашка. Дукха ца говш вайна массанена а бIаргагургда, из совнагIа дIадаха ахча зехьа ца дайнилга. Шеко яц хьайбай боахам сихха сихха тоалургхилара.

Берригача болхлошка, колхозхошка, совхозий болхлошка, советски интеллигенцега, берригача советски халкъага даь

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ кхайкарал

Хьамсара новкъостий!

Укх письмоца советски халкъага кхайкарал де а вай юртбоахама производство дегIайоалаяреи тIехь-тIехьа дукхагIа эшача кхачан продуктащца, къаьстта а дулхацеи даьттацеи бахархой Iалашбареи хьакъехьара цхьадола цIенхашттара дешаш цу тIа дувца а лаьрхIад парте Центральни Комитетои Советски правительстваси. Городашкара бахархой дулха продуктащца Iалашбара даькъе хьалхашка увтта халонаш духхьала дIаювцилга а укх гарггарча хана уж халонаш дIаяхара де дезараш белгалделга а динза даргдоацаш лерхI партеи правительстваси.

Советски наха ховш да, юртбоахама продукташ алсамъяхара вай парте мел чIоагIа къовсам лоаттабу.

1953-ча шера КПСС ЦК сентябрьски Пленум хинначул тIехьагIа вай юрта боахамо хьабенача наькъага дикка зем а боаккхаш юхахьежача, йизза бокъо а йолаш ала йиш я вайга, юртбоахама производство лакхъяра даькъе дукха хIама даьд юрташкарча къахьегамхоша, аьнна. 1953-ча шера денз 1961-ча шерага кхаччалца йолча юкъагIа 1,6-зза алсамъяьннай юрта боахама валови продукци. Доаккхаш дола ялат цу юкъагIа 5 миллиарди 36 миллиони пунтагара 8 миллиарди 422 миллиони пунтага кхоачаш дукхагIа хиннад, из боккха толам ба. Кхачан гIулакхашта мехка шортта кхоачам беш ялат да вайга. Цу юкъагIа дукхагIа хиннад доаккхаш дола дулх 5 миллиони 800 эзари тоннагара 8 миллиони 800 эзари тоннага кхоачаш, шура — 36 миллиони 500 эзари тоннагара 62 миллиони 500 эзари тоннага кхоачаш, фуаш — 16 миллиард фуагара 29 миллиард фуага кхоачаш, шекара свеклах деш дола шекар 3 миллиони 434 эзари тоннагара 6 миллиони 85 эзари тоннага кхоачаш дукхагIа хиннад, иштта кхыдараш а.

Колхозийи совхозийи къахьегамхоша хьегача къин боаггIача тайпара хамбой а вай вIалла а кхоачамбе йиш яц юртбоахама производстве дуденнарех. Бахархошта тIехь-тIехьа дукхагIа эша цхьацца-йола кхачан продукташ, эггара хьалха хьайбашкара йоала продукташ а йолаш, маэшша хилийтара кхоачам беш дац уж боарамаш хIанз а.

ХIанад из ишта?

Харцахьа кхетаде гIерташ воацача моллагIча сага а кхетаде атта да вай ювцаш йола халонаш Iалаьмате сиха вай дегIаахарца ювзаенна халонаш хилар.

Советски экономика геттара сиха дегIаух. Мехка чухь баха нах, къаьстта а городашкара бараш геттара сиха тIабетталу. 1953-ча шера денз 1961-ча шерага кхаччалца йолча юкъагIа 29 миллион саг тIакхийттав, цу даькъе городашкара бараш 28 миллион саг а кхеташ. Шерагара шерага дукхагIа хул къахьегамхой ахчан доходаш. 1961-ча шера 42 миллиард сом, е 87 процент, дукхагIа хиннай уж 1953-ча шера хиннарел.

ХIара советски дезал ший кхоанарча денах тешам бенна хулийт социализма хьалаша. Бе болх ца хилара проблема моаццагIе а тIера дIаьяннай вайцига, къабелчеи къахьега йиш йоацаш хатар ийккхачеи пачхьалкхено Iалашбу нах. Цо шийна дIатIаэц наха чуIе гIирсаш хьалдара, мах боацаш лорий дарбаш дара, школашка а лакхерча дешара заведенешка а мах боацаш дешийтара даькъера Iалаьмате йоккхий расходаш.

Нагахьа санна капиталистически хьалех хIара къахьегама дезал ший доходех дукхагIа дола дакъа квартирашта тIера, лораша деча гIулакххех, берашка дешийтарах дIатела дезаш, Iаьржача денна лаьрхIа дIадеххка дезаш бале, вай советски дезало ший доходех дукхагIа дола дакъа дика хьегаргеи дикагIа дувхаргеи дохийт. Из бахьан долаш наха дукхагIа эш дулх, массе тайпа маршаш, маша даьтта санна йола кхачан продукташ. ДIахьажал шо, новкъостий, мел дукхагIа ийю вайцига укх тIеххьарча хана геттара дика кхачан продукташ! Масала, 1953-ча шера паччахьалкхен торговле гIолла дехка дулхи дулха продукташи 1 миллиони 757 эзари тонн яр, хIаьта 1961-ча шера ехкараш 4 миллиони 33 эзари тонн яр, шуреи шурий продукташи 1 миллиони 980 эзари тонн хиннача метте — 9 миллиони 393 эзари тонн яр, хьайбай даьтта — 330 эзар тонн хиннача метте — 632 эзар тонн дар, шекар — 2 миллиони 410 эзари тонн хиннача метте — 4 миллиони 550 эзари тонн дар, фуаш — 2 миллиарди 45 миллиони хиннача метте — 5 миллиарди 860 миллиони дар.

Шекало яц, дIахо йодача хана советски нахага дIакхоача хIамаш, цу даькъе кхачан продукташ а, кхы а сихагIа дегIаухаргхилара. Халкъа хьал-торо даиман тоаелга — социалистически общества закон да, Коммунистически партеи Советски правительстваси эггара дукхагIа йоакхо еш дола хIама да.

Вай торонаш массе оагIорахьара йиста а йиста, мехка чухь кхачан продукташ хьаелга лаккхача боарамашка дIакхоачаделга Iалашдара тIадерзадаь де деза хьдда дола практически гIулакхаш белгалдаьхар хIанз дукха ха йоаццаш хиннача КПСС ЦК мартовски Пленумо.

Фуд цу гIулакха де дезар? Эггара хьалха динза даргдоацар да низ бола материально-технически база дегIайоалаяра колхозаштеи совхозаштеи мамогга новкъостал делга, лаьттахи техникахи пайда эцилга хоадам боллаш тоаделга, къахьегам вIаштIехьбаккхара боарам лакхбелга, юртбоахама производства дикагIбарий опыти юртбоахама Iилманна карагIдаьннараши ерригача колхозашкеи совхозашкеи дIакхоачийтилга.

Цул совнагIа, кхы а дукхагIа чIоагIде деза юкъара боахам дегIабоалабарца, эггара кIезигагIа къахьегами рузкъаши дIа а дохийташ, юртбоахама продукташ йоахилга мамогга алсамдаккхарца беррига колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ материальни хьаштдолаш хулга.

Ала деза, хьамсара новкъостий, производство, цу даькъе хьайбай боахам а, вIаштIехьаяккхара дикагIа дола хьалаш хьахургдолаш колхозаштеи совхозаштеи материально-технически новкъостал делга чIоагIдара хьакъехьара дош укх тIеххьарча хана цкъа мо дуккхаза а парте Центральни Комитетои Советски правительстваси дийца хилар.

Бюджетах телаш йолча белггаларча ассигнованел совнагIа, кхы тIа а машинаштеи производствана лаьрхIа долча кхыча товараштеи маьхаш чухнахьа дахара чотах дикка средстваш кхоач колхозашка.

ДIадахача шера маьхаш чухнахьа даьхар юртбоахама машинашта, запасни оатхалашта, доагора, льготаш оттаяьй подоходни налогашта. Шера лаьрхIача 900 миллион сом колхозашта юхедус цу гIулакхах. 1962-ча шера февраль бетта соцам тIаийцар СССР Министрий Совето колхозашка йохкача гIишлой материалий, металла, металлоизделей маьхаш чухнахьа дахара хьакъехьа. Шера лаьрхIача цу гIулакхах а 250 миллион сом юхедус колхозашта. Цул совнагIа, оттаяьча планал 210 миллион сом ахча хец укх шера совхозашка хьайбашта капитальни гIишлош хьалъяра.

Цу тайппара, цIераш яьхача материалий маьхаш чухнахьа дахара а хьайбай боахамашта эшача гIулакхашта лаьрхIа совнагIа хецача ахчан а чотах юрта боахамга совнагIа дIакхоач кердача ахчанца 1 миллиарди 360 миллиони сом, е къаьнарча ахчанца 13 миллиарди 600 миллиони сом. Юрта боахам дегIабоалабара гIулакхага йохийта йоккха ганз я из.

Юрта боахам дегIабоалабара иштта боккха лоархIам болаш да юрта боахама продукци паччахьалкхено дIаэца маьхаш нийсеи экономически лард йолаши хулийтилга. Производствага дIадахар дизза юхаметтаоттадеш а, цунца цхьана шеррача воспроизводствана эша кхоачамаш Iалашдеш а хила деза уж.

Юрта боахама продуктай заготовительни маьхаш вIаштIехьдахара даькъе а иштта дуккха хIамаш даьд укх тIеххьарча хана партеи правительстваси. Юртбоахама продукташта заготовительни маьхаш тIатехар. Из бахьан долаш чIоагIъелар колхозийи совхозийи экономика, гуччахьа совдаьлар колхозаши колхозхойи материальни хьаштдолаш хулга. Цу гIулакхашка дуккха миллиардаш ахча дахийтад паччахьалкхено. Цхьабакъда, юрта боахам дегIабара опыто хьахьокхаш махиллара, уж ахчаш хIанз а кхоачам болаш дац юрта боахама эггара дукхагIа къахьегам дIабехаш дола дакъа, хьайбай боахам цIенхаштта тIехьабусаш хилар дIадаккхара.

ХIара кхийнача сага ховш да дулх, шура, даьтта истола тIа Iооттаалехьа дуккха къахьега дезилга, хьайбаш кхоабилгеи доакъар Iалашделгеи халача а хьош, мехка дукхагIа йолча районашка гуйран-Iан юкъ ворхIбархI бетта йIаьх а луш долча вайцигарча бирсача климатически хьалех-м къаьстта а. Iалаьмате дукха рузкъаш дIаахийта а къахьега а деза хьайбашта помещенеш хьалъяра, фермашта механизации электрификации яра.

Хьайбай боахамашка механизаци яреи колхозашкарчеи совхозашкарчеи къахьегама овсарлени хIанзарча боарамах геттара дукха да дулхи шуреи яккхарга дIадодар, уж продукташ царгара хьаэцача хана паччахьалкхено царех луча маьхал дикка тIех да из.

Из бахьан долаш вайцига хIанз а дукха я хьайбай боахамах пайда а ца хулаш, зе хулаш колхозаш, цкъаза кхыметтел ший боахама кхыча даькъах колхоза хьатIабена пайда а буа а буаш. Уйла ца е йиш яц укх цифрай. Цхьа центнер бежан дулх (дийна доллашехьа озаш) даккхарга шийга дIадодар 1960-ча шера 91,6 сом хиннад, 1961-ча шера — 88 сом, хIаьта цун дIаэцара мах — 59,1 сом; хьакхий дулха центнер яккхарга шийга дIадодар 1960-ча шера 122,6 сом хиннад, соахка — 118 сом, хIаьта цун дIаэцара мах — 82,3 сом; оалхазарий дулха центнерга шийга дIадодар 1960-ча шера 140,5 сом, 1961-ча шера — 133,5 сом, хIаьта дIаэцара мах — 82,2 сом.

Шоана гучча тайпара, дулхагеи шурийгеи шийга дIадодар кIезиг-дукха чухнахьа даьннадале а, хIаьта бокъонца дулх хьадаккхарга дIадахар юхаметта оттадац дIаэцача хана цунах телача маьхо. Цунах фу хул аьлча, цо яьккхача дулхеи шурийи хIара килограммах колхоза зе хилар хул. Гуча да, цу тайпара хьал хилча уж продукташ алсамъяхарца материальни хьаштдолаш колхоз хургйоацилга. ТIаккха де дезар фуд хIаьта? Уж продукташ йоахилга колхозашта экономически пайдана хургдолаш, эшшаш йола накопленеш цо колхозашта лургйолаш, хьайбашкара йоала продукташ сихха алсамъяхарца материальни хьаштдолаш уж хургйолаш тIатоха деза дулхахи шурахи паччахьалкхено телаш дола маьхаш. Цхьабакъда цунна Iалаьмате дукха рузкъа эшаргда. Хаттар отт, мичара дахьаргда из рузкъа?

Колхозашка къахьегамах дIаекъаш йола доходаш кIезигъелга дича мегаргдарийтеш? Ак, из дича чухнахьа даргдар колхозхой материальни хьаштдолаш хулга, цо йохаергьяр колхозни производства экономически лардаш. Долче, цунах пайда а ца боалаш, зе даргдар. Цо хьайбай боахам дегIабоагIилга хьалха а ца тетташ, юхадеттаргдар.

Мохк тIемах лорабалара гIулакх чIоагIдараи промышленность дегIайоалаяраи хьежаду рузкъаш цигара хьа а даьха, дулхи шуреи йоаккхилга сихха лакхдарга дахийта мегаргдийтеш? Берригача советски наха кхетаду цу наькъа тIа отта йиш йоацилга.

Фо доацача мехка дахаш дац вай. Империализм дIаяллалца йолча хана бусаш ба кердача тIемаех бола кхерам. Къайле йолаш дац, США керте а йолаш дунен реакци хIанз укх сахьате сихъенна герзаш эгадеш, чуйинна герзий кхоачамаш деш, СССР-аца а социалистически кхыча мехкашца а цIаьхха ракетно-ядерни тIом хьоабара планаш дагакхоабаш хилар; цун политико а инаралаша а гуччахьа хьаяхаш да из. Цул а совнагIа, из гуччахьа хьааьннад Америка ВIашагIкхийттача Штатий президента господина Д. Кеннеде. Цо кхайкадаьд: «Цхьаццадолча хьалех вай воашкара дIайолае а сахьат дац Советски Союзацарча ядерни довна инициатива».

Цу тайппара, дунен халкъашта юкъе эттача хьало тIагIортта даь дIадех, Советски Союз а дунен социалистически системацара деррига мехкаш а моллагIа вола агрессор бокъонца воха а веш юхатоха даиман кийча хулга. ХIаьта, ховш махиллара, дуккха расходаш йоацаш, дуккха рузкъа дIа ца додаш хулаш дац тIемах лорадалара гIулакх чIоагIделга. Новкъа дале а, из хIама кхыча наькъаца де йиш йолаш дац. Алхха низах мара кхераш бац империалисташ, хIаьта нагахьа санна хIанзалца уж тIом ца хьоабеш багIе, алхха вай экономически а тIема а низ шоашта бовзандаь, хьаштдоллаш болча агрессорий дIайха кортош шелдара мел эшар долаш хIанз Советски мохк болга шоашта ховндаь багIа уж.

Металлургически, химически, машиностроительни, иштта промышленноста кхыча дакъошка ухийтача ахчах цхьадола дакъа юрта боахамга дахийта йиш йолий-теш? Цу наькъа тIа а отта йиш яц. Берригача халкъа боахама, цу даькъе юрта боахама а, экономически база йохарга кхоачаргдар из дича.

Паччахьалкхено Iалаьмате дукха рузкъаш дIаухийт наха чуIе цIенош хьалдарга, медицински учрежденеш, школаш дукхагIа хилийтарга. Алхха укх тIеххьарча диъ шера 50 миллион советски гражданаш, вешта аьлча мехка чухь бахача нахах лоадама хIама ца эшшаш диъллагIа дола дакъа, кердача квартирашка баха хайшаб. Наха чуIе цIенош хьалдара тIера а даьккха хьалаха мегаргдацартеш кIезиг-дукха рузкъа? Советски наха кхетаду цу новкъа а даха йиш йоацилга.

Долче, хьайбашкара йоала продукташ сихха алсамъяхара ший духьа а уж дIаэцара маьхаш тIатоханза дарг ца хилар гуча да. Цу тIара хьадоагIаш да нахага дIадохкача дулха, дулха продуктай, хьайбай даьтта маьхаш а тIатоханза дарг ца хилар.

Паччахьалкхено дIаэцача дулха мах тIа а теха, нахага дIадохкача дулхеи дулха продуктайи маьхаш хIанз дарраш дита йиш еций-хьогI? — аьнна хета тарлургда цхьаццаболча наха. Нагахьа санна цхьаццадолча товарашта, масала, къаракъа, тхьамкийна, цхьайолча кхыча хIамашта маьхаш тIатохара чотах совленна эшаш дола рузкъаш паччахьалкхенна лохалургхилар лаьрхIача а, кхыметтел тIаккха а йиш яцар дIаэцара маьхаш тIа а теха дIайохкара маьхаш хьалхагIа хиннараш дита. Дулх кхоачамболлаш доацача хана цо спекуляцена никъ а лургбар, городашта хадданза хьайбай продукташ лоаттаяра декхар кхоачашделга кхы а дукхагIа халача а хьоргдар.

ХIанз укх сахьате, дулх кхоачам хиллал доацача хана, дулх даккхара даькъерча халонех пайда а эцаш, цунах спекуляци а еш, шоашта дуккха пайдаш деча наха совнагIа нонагIо ахчаш ца тийлача балац бахархой. ДIаэцара маьхаш вай тIатехача колхозашка дикагIа торонаш хургья къахьегама овсарле дегIайоалае. Цун ларда тIа алсамъяргья хьайбашкара йоала продукташ, хIаьта дIахо йодача хана дарегIарча маьхах торгови сете гIолла маэшша дулх дIакхоачийтаргда бахархошка. Цудухьа цхьан юкъагIа дулха вай маьхаш тIатохаро юхабекхам бергба, ший беркат даргда цунах бахархошта. Из долла хIама теркал а даь, КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советои соцам баьб доахан, хьакхарч, жа, гаьзарий, оалхазараш дулха дIаэцача хана паччахьалкхено царех луш бола мах юккъера лаьрхIача 35 процент лакхбе, аьнна. Цунца цхьана соцам баьб нахага дохкача дулхеи дулха продуктайи маьхаш юккъера лаьрхIача 30 процент лакхде, хIаьта хьайбай даьттана — юккъера лаьрхIача 25 процент.

Парте Центральни Комитети Советски правительствои кхетадеш я маьхаш тIатохар ше-м ца ловш хIама хилар.

Дулха, дулха продукташта, даьттанна маьхаш тIатохаро дIадодар кIезиг-дукха совдоаккхаргдолга, уж продукташ эцара йола бахархой торонаш кIезиг-дукха чухнахьа яргйолга, дезала бюджета из Iаткъаргдолга ховш я парти.

Дулха, дулха продуктай, даьтта дIаэцареи нахага дохкареи маьхаш тIатохача хана парте Центральни Комитетаи Советски правительстванеи дага хиннар да, из де тар ме лу, дохкара маьхаш тIатохарах совленна хулаш йола расходаш бахархошта кIезигагIа хулийтилга. Цудухьа нахага дIадохкара маьхаш тIера даьхад шекара а, хIаьта иштта штапельни кIадаштеи цу кIадаех хьаьйча хIамаштеи а. Миллионаш нах ба вайцига общественни питанех пайда эцаш. Из теркал а даь, дича бакъахьа хургдолаш лаьрхIад дулх юкъе долча даарий маьхаш лоадам боаццаш тIатохилга.

ДIаэцареи нахага доккареи маьхаш тIатохилга данза ца доалаш хIама да. Цунах колхозашка торо хургья хьайбашцарча балхашта механизаци яра, помещенеш хьалъяра, доакъар дукхагIа даккхара кхы тIа а расходаш е, хIаьта долче, дулхи шуреи дукхагIа яккха а. Цунца цхьана цунах пайда баргба шоаш хьийгача къих хьахиннача чунца колхозаши колхозхойи материальни хьаштдолаш хулга чIоагIдара гIулакха. Хьайбашкара йоала продукташ сихха алсамъяхара гIо хургда цу хIамах, хIаьта из, тIеххьара а, пайдана хургда деррига советски халкъа.

Цул совнагIа, ала деза, хIанз укх сахьате дулхеи хьайбай даьттаи маьхаш цхьаццайолча кхачан продуктащца нийсдича, цар дарел лохегIа хилар. Из хиннад дукхагIа долча даькъа, дулхеи хьайбай даьттаи маьхаш ший хана, кхоачам боллаш экономически ларде а доацаш, цхьайолча кхачан продуктай маьхел, масала, ганарий даьтта, шекара, коартолий маьхел дукхагIа тIера даьха хиларах. ХIанз укх сахьате вай мехка дулха маьхаш дикка чухнахьа да юрта боахам чIоагIа дегIабарца белгалдоалаш долча дуккхача капиталистически мехкашкарчул.

Нагахьа санна нахага дIайохкара маьхаш дарегIа хилар вай мехка юрта боахамера къахьегама овсарле лакхагIа хилар тIара хьадоагIаш даларе-м геттара дика дар из. Ховш да, СССР юрта боахамера къахьегама овсарле боарам, новкъа дале а, хIанз а юрта боахам дегIабенача цхьаццадолча капиталистически мехкашкарчул лохагIа хилар.

Иштара хьалаш долча хана дулха, дулха продуктай, даьтта маьхаш дарегIа хиларо алхха производство вIаштIехьа ца ялийтар мара кхы хIама дац. ВIалла а лертIа лархIа мишта мегаргда хьайбашкара йоала продукташ шийна дикка зе а деш паччахьалкхено йохкаш хилар? Иштта, дIадахача шера бежан дулха центнерга хьаэцаш а, кийчдеш а, дохкаш а паччахьалкхен дIадодаш хиннар 138,6 сом дар, хIаьта дIадохкача маьхах деррига сорташ чу а лаьца юккъера аьлча бежан дулха центнерах хьахулар — 110,8 сом. Хьакхий дулха центнерга паччахьалкхен дIадодар 167,2 сом дар, хIаьта центнера дIадохкара мах массе сорт чу а лаьца юккъера аьлча,— 155,6 сом. Иштта дIадеххкача цунах хьахулачул дукхагIа дIадода паччахьалкхен хьайбай даьттага а.

Нагахьа санна торговле беррига боарам чу а лаьца из дIалаьрхIача кхетаде хала дац хьайбай продукташ йохкарах паччахьалкхенна дуккха бIаьш миллионаш сомий зе доалаш хилар. Цудухьа динза даргдоаца тоадараш юкъе дахьа деза дулх дIаэцареи дохкареи маьхашта, хIаьта цунца хьаде деза хьайбай продукташ алсамъяхара эша дикагIдола хьалаш.

Хьамсара новкъостий!

Парте Центральни Комитети СССР Министрий Совети чIоагIа тийша я хьайбай продукташ дIаэцара маьхаш а, хIаьта цунга хьежжа дохкара маьхаш а тIатохар санна дола новкъостал юрта боахама делга экономически а политически а динза дарг ца хилар болхлоша, колхозхоша, советски интеллигенце, берригача советски наха нийса кхетадергхиларах мехка чухь маэшша юртбоахама продукташ сихагIа хилийтара шоай де йиш мел яр цар дергхиларах.

Коммунизмага гIолга халонаш эша а ца еш хург ма дий, аьнна, хета йиш яц. Керда вахар хьаделга, цхьаккха духьал эккха хIама а доацаш, шаьрача гIолла лайжжа дIаухилга дац.

Коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккхий планаш кхоачашъяро духьал увттаю цхьаццайола халонаш а. Цхьабакъда вайцига хьалхагIа хиннача халонел дуккха а аттагIа да хIанзара халонаш эшае.

Воай социальни дегIаахаре вай йоккхача лакхаленашка кхаьчад. Цхьабакъда гIалат хургдар, халкъа боахам дегIабоалабара даькъе карагIдаьнна цIенхаштта хIамаш а долаш, гIулакх тесса дита, сатийна сонта даьнна Iийча.

Советски наькъа уйла цIаьккха а цIаьккха а тIаерзаю парте правительстваси юрта боахам айбелга ерригача парте, деррига халкъа эггара дезагIа дола гIулакх хилара.

Вай мехка хIанз а тIехь кIезига яц дулхагеи шурийгеи шийга дIадодар дIаэцача маьхел дукха а чухнахьа а долаш йола совхозаши колхозаши. Шеко яц, укх гарггарча хана ерригача колхозашеи совхозашеи а дулхи шуреи яккхара боккха гIа хьалхашкахьа боаккхаргхилара, къахьегама овсарле лакхъергхилара, продукташ хьаярга дIадодар дикка чухнахьа доаккхаргхилара. ХIаьта продукташ дукха хилча, уж хьаярга дIадодар хадданза чухнахьа дувлаш хилча чухнахьа даха йиш хургья дIаэцара маьхаш а цунца цхьана нахага дохкара маьхаш а.

Советски Союза Коммунистически парте XXII съездо КПСС керда Программа тIаийцай. Юрта боахам дIахо дегIабоалабара даькъе Iалаьмате боккхача бехктохкамера декхараш оттадаьд цу тIа. ХIанз, КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тIехьагIа, хIама хьа а хулаш дола гIулакхаш чакхдоахаш я колхозаши совхозаши хьайбашкара йоала продукташ хоадам боллаш дукхагIа хилийтара. Цу гIулакха укх шера ондда дукхагIа дIаюв хьажкIаш, шекара свекла, горох, доакъарий бобаш, кхыйола культураш. ХIанз йоакхо е еза ялат, хьажкIаш, шекара свекла, горох, бобаш дика хьувкъаяра. ТIаккха колхозашкеи совхозашкеи шортта доакъар хургда, сихха алсамдаргда хьайбашкара йоала продукташ йоахилга.

Хьамсара новкъостий! Дулхаи дулха продукташтеи а, хIаьта иштта даьттанна а кIезиг-дукха маьхаш тIатохар цхьан ханна даь хIама мара дац. Парти тийша я КПСС ЦК мартовски Пленумо юрта боахама даькъе белгалдаьха гIулакхаш советски халкъо толамца кхоачашдергхиларах. Лакхлургба механизаце боарам, лакхлургья къахьегама овсарле, лохлургда продукци хьаярга шийга дIадодар, цунах торо хургья дукха гаьна а ца доалийташ юрта боахама продукташ маьхаш чухнахьа даха.

КПСС Центральни Комитети Советски правительствои тийша я, укх Кхайкарал тIа хьоахадаь дешаш советски наха нийса кхетадергхиларах, коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккхий планаш сихагIа кхоачашъяра беррига низ цар тIабохийтаргхиларах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР-а МИНИСТРИЙ СОВЕТ

СССР Министрий Совете

Сихха хьайбаши оалхазараши дебадараи паччахьалкхенна дIадалараи колхозийи совхозийи материальни хьаштхулга лакхдар духьа СССР Союза Министрий Совето соцам бу:

1962-ча шера 1-ча июне денз колхозаша паччахьалкхенга дохкача хьайбайи оалхазарийи дIаийдара маьхаш, мехка гIолла юккъера лаьрхIача 35 процент лакхдолда, хIаьта дIаийдара маьхаш чIоагIдолда:

Союзни республикашка гIолла бежаи хьакхарчаштеи укх боарамах:

(Дийна доллашехьа эзача центнерах лу сомаш)

	юккъера ондал йола божа	хьакхарч	
		беконнин ерстан	дулха
РСФСР	90	125	105
Украински ССР	88	120	100
Белорусски ССР	97	135	115
Узбекски ССР	89	135	115
Казахски ССР	85	125	105
Грузински ССР	97	135	115
Азербайджански ССР	97	135	115
Литовски ССР	97	135	115
Молдавски ССР	88	120	100
Латвийски ССР	92	130	110
Киргизски ССР	89	135	115
Таджикски ССР	89	135	115
Туркменски ССР	89	135	115
Армянски ССР	97	135	115
Эстонски ССР	92	130	110

Дийна йоллашехьа а эзача котамехи кIоригехи — 1 соми 40 кепиги, гIажех — 1 сом, боабашкех — 1 соми 10 кепиги, хIаьта москаях — 1 соми 60 кепиги килограммах;

6 килограммага кхаччалца дозал долча якхача хьакхий кIоригех, дийна йоллашехьа а эзача цхьан килограммах — 1 соми 50 кепиги, хIаьта кроликех: I категорех — 90 кепиг. II категорех — 78 кепиг.

I категори йолча Iаьсех, юккъера ондал йолча хьайбаех лу мах лу, хIаьта II категори йолча Iаьсех — юккъерчул лохагIа ондал йолча хьайбаех лу мах. СаьрчагIеи якегIеи (сарлыки) шоай ондалга хьежжа дIаийбеча бежагIа лу мах лу. 6 килограммагара 20 килограммага кхаччалца дозал долча хьакхий кIоригехи стандартни йоацача хьакхарчехи дулха хьакхарчех луча маьхал 20 процент лохагIа мах лу. Стандартни боацача бежах (гIийлача) юккъера ондал йолчарех лу-

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

СССР Министрий Совете

(Йистедоалар. Долалур 1-гIча оагIо тIа).

ча маьхал 20 процент лохагIа мах лу.

СССР Министрий Совето 1955-ча шера 9-ча апрелерча № 664 йолчеи 1959-ча шера 10-ча сентябрерча № 1053 йолчеи соцамаша яххача тайпара романовски жена тIатоха мах болчча бесса буталба.

16 килограмми кхы совгIеи дозал долча, мехи кетарий кхаькхийи стандартах дола тханеи ах тханеи тIоанаш долча кхыча фух долча жена 1962-ча шера 1 июне денз дIаэцара маьхаш 15 процент тIатохалда.

1962-ча шера 1 июне денз, хIанзарча дIаэцара маьхашта, паччахьалкхенга колхозаша дохкача хьайбай даьттана юккъера лаьрхIача 10 процентi тIаьна 5 проценти мах тIатохалба.

Совхозаша, кхыча паччахьалкхен юртбоахама предприятешеи организацешеи божа, хьаккхарч, кроликаш, оалхазараш паччахьалкхенна дIалу мах, укх соцамо чIоагIбаьча дIаэцара маьхел 10 процент лохагIа хургболаш оттадолда.

Союзни республикай Министрий Советаш декхарийла йойла, укх соцамо чIоагIдаьча дIаэцара а дIадалара а маьхашка хьежжа, зонайи ханийи лоархIам а беш, хIаьта бежа иштта ондалга хьежжа а кийч а даь, хьайбаш, оалхазараш дIаэцара (дIадалара) маьхаш чIоагIде кIирагIа СССР Министрий Совете дIачудала.

Колхозхой, болхлой, гIулакхерча наьха боахамаша паччахьалкхенга дохкача хьайбай, оалхазарий, хьайбай даьтта, тIаь мах, колхозаша йохкача цу продукцешта укх соцамо оттабаь мах хургболаш оттадолда.

Бахача нахага дулх, дулха продукташ, хьайбай даьтта дохкаш паччахьалкхенна хула зе кIезигдар духьеи, хIаьта иштта хьайбай продукташ дIаэцареи йохкареи маьхаш дикагIа нийсдар духьеи, 1962-ча шера 1 июне денз дохкара маьхаш лакхдолда дулхаи дулха продукташтеи, юккъера лаьрхIача 30 процент, цу даькъе юккъера лаьрхIача бежан дулха 31 процент, устагIан дулха — 34 процент, хьакхий дулха — 19 процент, маршашта — 31 процент, хIаьта иштта юккъера лаьрхIача хьайбай даьтта 25 процент.

* * *

Хьайбай продукташ дIаэцареи дIаяллареи маьхаш лакхдар, колхозаштеи совхозаштеи ду доккха ахчан новкъостал хилар лерхI СССР Министрий Совето. Союзнийи автономнии республикай Министрий Советаш, крайисполкомаш, облисполкомаш, территориальни, производственни колхозно-совхозни (совхозно-колхозни) управленеш, колхозаши совхозаши декхарийла я цу новкъосталах пайда а эцаш, укх шеррехьа а дулхи кхыйола хьайбай продукташи йоахилга чIоагIа лакхде, къахьегама овсарле айе, продукцега дIадодар лохде, хIара колхозеи совхозеи хьайбай продукташ йоахилга рентабельни хургдолаш.

☆ ☆

ШЕКАРА, ВИСКОЗНИИ ШТАПЕЛЬНИИ ТАЬХ ДАЬЧА КIАДАЙ, ЦУ КIАДАХ ЯЬЧА ХIАМАЙ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДОХКАРА МАЬХАШ ЛОХДАРАХ

ССР Союза Министрий Совето соцам бу:

1962-ча шера 1 июне денз халкъа эшача товарий паччахьалкхен дохкара маьхаш лохдолда:

шекара — юккъера лаьрхIача 5 процент;

вискозний штапельнии таьх даьча кIадашта — юккъера лаьрхIача 20 процент,

союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда 1962-ча шера 1 июне денз вискозний штапельнии таьх даьча кIадах яьча, тийгача, галантерейни, кхыча хIамай дохкара маьхаш цу кIадай маьхаш лох даьча боаррамах лохделга.

КОЛЛЕКТИВА ДЕЗА ЦIЕЙ

Селхан Грознерча Центральни ремонтно-механически завода коллектива деза цIей дар. Укхаза завода коллективах коммунистически къахьегама цIи тиллара хетаяь митинг хилар. Митинг хьайийлача завода партбюро секретара нов. Никитина къамаьл де дош делар облсовпрофа промышленни отдела заведующена нов. Заикина.

Завода коллектив сийлен цIи тилларца даькъала а ювцаш ЦРМЗ-х коммунистически къахьегама завод яха цIи тиллара йола диплом хьаелар нов. Заикина завода коллективага.

ДIахо къамаьл даьча завода директора нов. Сардалашвиле завода ерригача коллектива цIерах тахан шоай заводах тилла сийлен цIи еза лелаергхилара тешам белар профсоюза областной совета, города общественни организацейи предприятейи викалашта.

Митинге къамаьл даьча парте Ленински райкома секретара нов. Медведева, заводо шефство лелаеча Грознерча № 48 йолча школа дешархоша, кхы дуккханеша дег тIара даькъала йийцар завода коллектив.

— Коммунистически къахьегама цIи яккхара тIехьа оаха къовсам болабаьча хана, — аьлар митинге къамаьл даьча заводерча коммунистически къахьегама ударника Узумова, — дукха кхоачамбоацараш дар тха балха юкъе. — Бакъда, цаI массанена тIехьа, массава цхьаннена тIехьа яхача принципах къахьега тхо доладелча дуккха а аттагIа хилар тхона уж дIадаха. Тахан тхоай заводах тиллача сийлен цIеро кхы а чIоагIагIа къахьега дог ураоттадаьд тха коллектива.

Иштта къамаьлаш дир митинге коммунистически къахьегама ударникаша Петренко, Погосяна, Горбачука, кхычар.

М. БОТОВ.

Къаьстта чIоагIа къахьегарца белгалъяьннай Соболев Ивана кулгалду ЦРМЗ № 1 йолча цеха коллектив. Укх шера пхе бетта валови продукци арахецара план 104 процент кхоачашъяьй цо, продукцега дIабода мах 5 процент лохбаьб, лакхъеннай къахьегама овсарле. Завода карара кара телаш йола ЦIе байракх цу цехага я хIанз.

СУРТА ТIА: № 1 йолча цеха дикагIболча болхлой группа.

И. ПЛИЕВА сурт.

=☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆

НАХАЦАРА ПОЛИТИЧЕСКИ БОЛХ — КЕРДАЧА ДЕКХАРИЙ БОАРАМГА

«Балхах чуэ, новкъостий!» аьнна парте баьча тIахьехамо къахьегама а политически а хьинар чIоагIа совдаьккха, уж дешаш дегашка чудийша, семилетка диълагIча шера кхы а сихагIа, дикагIа балхаш деш ба Нохч-ГIалгIайчен столицера къахьегамхой.

Парте XXII съезда а КПСС Центральни Комитета мартовски Пленума а материалаш наха шоаш дIайовзийтача хана шоай йиш мел яр ду агитатораша дешаца а шоашкара луча хьокхамца а хIара коллектива чурча торонех дикагIа пайда эцара, семилетка диълагIча шера тIайица социалистически декхараш толамца кхоачашдара болхлой оарцагIбоахаш.

Наха юкъе лелабеча политически балхах призводственни балха а Iалаьмате доккха беркат доалаш хилар геттара дика хьаьокх коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яьккхача Центральни ремонтно-механически завода партийни организаце балхо.

Завода агитколлективаца 35 агитатор ва, царех 24 коммунистически къахьегама ударник ва. Агитаторий балха даиман йоакхо еш я завода партийни организаци а, хIаьта иштта цехашкара партийни организацеш а.

Заводерча болхлоша чIоагIа сий деш, царна везаш ва цеха агитатор мастер Виктор Анатольевич Гейкин. Геттара дика новкъост а хьинаре рационализатор а ва из.

Заводе беча агитационно-массови балха тIехь дукха терко ю дикагIа йола производственни опыт дIайовзийтара, къаьстта а шин станока тIа болх беш волча токара нов. Саблукова дIадоладаь продукцега дIадодар чухнахьа даккхареи къахьегама овсарле лакхъяреи гIулакх дIадовзийтара.

Хозза хьисапаца вIаштIехьбаьккха лелабеча агитационно-массови балхо дика новкъостал ду производственни планаш кхоачашъяра. Соахкара план ханал хьалха кхоачашйир заводо. Дика лел завода болх укх шера а. Заводерча болхлоех лоадама хIама ца эшшаш аханеша, шоай болх дика бовзача наха контролер а воацаш бу хIанз болх.

Наха юкъера политически болх дика лелабу нефтемаслозаводе, крекинг-заводе, иштта кхыча дуккхача предприятешка а. Цу предприятешкарча партийни организацеша шоаш нахаца беча массово-политически балха тIехь массаза а дукхагIа уйла тIайохийт хьисапаца къахьега ховш, къахьегам дукха безаш нах хьалкхебар керттера декхар да, аьнна, КПСС XXII съездо белгалдаьккхача гIулакха.

Цунца цхьана кертахдаккха деза, городерча цхьаццайолча партийни организацеша массово-политически болх КПСС XXII съездо дIадийххача тайпара эргабаьккха тоабаь ца хилар. Керда наькъаш а ца лехаш, массаза а санна, къаьнарча Iаьдалах беш хилча, эшшача тайпара беркат далац политически балхах.

Нах бахача моттигашка дIа а ухаш, царна юкъе дукхагIа болх бе яьннай хIанз городера партийни организацеш. Къахьегамхошта юкъе политически болх беш пхи эзар гаргга агитатор, бIаьш докладчикаши лектораши ба. Итташ эзараш политически беседаш яьй цар, ши эзар совгIа лекции доклади йийшай. ЧIоагIа бехктокхаме лоархIаши сий деши лелабу агитатораша партийни организацеша шоашта тIабилла из болх.

Нах бахача дIа а ухаш дика кхетама болх лелабу Крупске цIерахча культура ЦIен, Къаьнарча поселка, № 3 йолча школа, иштта кхы дуккханахьарча а агитпункташа. Къаьстта белгалъяккха лов сона цу даькъе № 55 йолча школа агитколлектив. ДукхагIбараш хьехархой а болаш, 65 агитатор ва цу коллективаца. ХIара бетт-бетта ший балха планаш увттаю агитколлективо. Партбюро а парте боацараш а тIаболаш йолча партийни собранешка йийца а йийце чIоагIъю уж планаш. Беседа е болхача хана агитатораашта массаза а инструктаж лу. Партбюрона чу а йоагIаш агитационно-массови комисси вIашагIъеллай. Цу комиссе агитаторий балха тIахьожам а лелабу, царна практически новкъостал а ду. Наха юкъе беча политически балха даиман йоакхо еш партийни организаци хилар бахьан долаш лел агитколлектива болх дика.

Цу агитколлективах доалла къаьстта белгалара гIулакх да, вIалла тIехьа а ца доахаш, партеи правительстваи лоархIамегIара решенеш цо ханнахьа наха дIайовзийташ хилар.

Къахьегамхоша чIоагIа сий деш я Нефтяной улицагIа №№ 130—152 йолча цIеношка бахача наха юкъе укх шин шера политически болх беш йола А. Чимингарова. Цига баха хIара дезал дика бовза а бовзаш, царех хIара сага XXII съезда решеней доккха маIан дIадовзийташ я из. Иштта дика балхаш деш ба цу агитколлективацара агитатораш Ершова, Клименко, Зубарева, Толмачева, иштта дуккха кхыбараш а.

ХьалхагIа цхьацца бахьанашта лекцешка аха тар ца луш хинна нах а чуоза йиш хилийтай цIагIарча лектореша, шерагIа дIаяьржай лекционни пропаганда.

Къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар лакхдара чIоагIа маIан долаш хиннаб городской партийни организаце лелабу агитационно пропагандистски болх.

Цхьабакъда, цIенхаштта дола кхоачамбоацараш а да агитационно-массови балхаца. Эшшача тайпара новкъостал а тIахьожам а лелабац цхьаццайолча партийни организацеша агитаторий балха, из бахьан долаш цу моттигашка лела беззача боарамагIа дика лелац агитационни болх. Къаьстта белгалдаккха деза, СССР Лакхехьарча Совете депутаташ хоржилга чакхдаьнначул тIехьагIа цхьайолча партийни организацеша из болх мелбалийта хилар. Дукха ба цIеношка беш бола агитационни болх ца а беш сайца агитатораш а.

Цу тайпара гIулакхаш зене хилар вIалла дувца дезаш а мицад. ЦIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа тоабе беза хIанз къахьегамхошца беш бола политически болх. Доккхий а бехктокхаме а декхараш да боахам а культура а дIахо дегIайоалаяра даькъе городерча къахьегамхошта хьалхашка латтараш. Семилетка диълагIча шера тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара тIадерзаде деза къахьегамхой политически а производственни а хьинар.

П. ЛАТЫШЕВ,
КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ХАДДАНЗА БЕ БЕЗА КХАЛНАХА ЮКЪЕРА КХЕТАМА БОЛХ

Вай мехка коммунизм хьалъяра Программа тIаийцача парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеча дерригача советски халкъаца цхьана хьинаре дакъа лоац Нохч-ГIалгIайчен кхалнаха а. Кхалнах вай мехка боккха низ ба. МаIача наха нийсса тайп-тайпарча балха участкашка къахьегаш ба уж. Хадданза кхалнаха юкъе кхетама болх а беш, парте решенеш кхоачашъяра уж оарцагIбоахаш партийни организацеш дукха я республике.

ТIеххьарча хана доккхий балхаш даьд кхалнаха юкъера болх тоабеш Ведана районни партийни организаце. Кхалнаха юкъера организаторскии политико-кхетамеи болх тоабара хьакъехьара дешаш дийцад КПСС райкома пленуме. Духхьал кхалнаха лаьрхIа бIаьш лекцеши докладаши йийшай. Пропагандисташ, агитатораш, лектораш, докладчикаш болаш 150 кхалсаг я, царех — 100 нохчий кхалсаг а йолаш. Укх йистедаьннача дешара шера политически дешар Iомадеш 1200 кхалсаг хиннай.

Укх шера апрель бетта района массайолча юрташка кхалнаьха советаш хержай. 200 гаргга саг чу а воагIаш 18 кхалнаьха совет я районе. Къаьстта дика болх бу Харачойи Эрсенойи яхача юрташкарча кхалнаьха советаша. ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашца чIоагIа къовсам лоаттабу цар. Цудухьа, укх тIеххьарча шин шера ши саг йоалаяь цхьаккха саг вац цу юрташка. Дика вIаштIехьбаьккхаб цига кхалнаха юкъе политико-кхетама болх а. Каст-каста царна лекцеш еш, кинофильмаш хьувкх. Цу юрташкарча кхалнаха хьинаре дакъа лоац общественно-пайданерча балха.

Пхи эзар совгIа кхалсаг я районе общественно-пайданерча балхаца дакъа лоацаш, 4 эзар кхалсаг колхозашка болх беш а йолаш. Цу цифраша хьахьокх мел боккха лоархIам болаш ба кхалнахьа къахьегам Ведана районе. Дукха кхалнах ба производстве хьалха латташ, Сийлен Доска тIа баьха, районе хинна ца Iеш, республике а шоай цIераш дIайовзийта. Царех ба хьажкIаш лелаеча звено звеньевойш Магомерхаджиева, Мацаева, Вагапова, дояркаш Насуханова, Кадырова, Дасаева, Такалашева, кхыбараш а.

Культурно - просветительни учрежденешка болх беш 27 кхалсаг я, царех пхи кхалсаг клуба, 18 библиотека заведующи я. ТIехь-тIехьагIа дукхагIа дIаязлу кхалнах библиотекера книжкаш деша. Клубашка лаьрххIа кхалнаха кинофильмаш хул. Иштта, массайолча юрташкарча клубашка «Казаки», «Фатима», иштта кхыдола фильмаш хьийкхад. Клубашка каст-каста салаIара сайренаш ю кхалнаха. Укх шера «Общественни моттигашка кагий нахи мехкарийи мишта лела беза», «Советски къонача сага моральни облик», иштта кхыйолча темаех сайренаш хиннай.

Районе боккха общественни низ ба кхалнах. Районни Совета депутаталла хержай 24 кхалсаг, хIаьта моттигерча Советий депутат йолаш я 161 кхалсаг. Цул совгIа массаза болх беш йолча комиссешкеи юрта советашкеи чуйоагIа 106 кхалсаг.

Укх тIеххьарча хана дукха болх баьб районе дика болх беховрадола кхалнах кулгалдеча балхаш тIа хьожабара хьакъехьа. Из гIулакх дика хьагойт укх масалаша. Ахматукаева Роза къахьегамхой депутатий районни Совета исполкома председатела заместитель я, Джафарова Макка ВЛКСМ райкома секретаралла хержай, Агамерзоева Тамара культура отдела заведующи я, Х. Гураева — Даргински юрта Совета председатель, А. Чабаева — Тазан-Калински юрта Совета секретарь, Р. Серитова — Харачой юрта Совета секретарь, иштта кхыбараш а. Первични партийни организаце секретараш болаш 6 кхалсаг я. ЦIе-Веданарча клуба заведующи йола А. Гулуева КПСС райкома бюро член а КПСС обкома членалла кандидат а я. 8 кхалсаг КПСС райкома член я.

Кхалнаха кхетам балара Iалаьмате боккха лоархIам болаш гIулакх да хIара шера чакхдоаха «Кхалнаьха ЦIей». Сентябрь бутт болалуча деношка хIара шера «Кхалнаьха ЦIей» дезду. Кхалнах дукхагIа балха юкъеозаш, царна юкъера болх тоабеш дукха балхаш районерча къахьегамхоша районе даьдале а ца дувцаш дита йиш йоацаш дукха кхоачамбоацараш да цига хIанз а. ТIеххьарча хана партийни организацеша дикка мелбаьб кхалнаха юкъера болх, хIаьта цу хьакъехьа дош дийцадац цIаккха парте райкома бюрос а, кхыметтел цхьанна первични партийни организаце ший бюро заседане а, партсобране а дийцадац из дош.

ТIеххьарча хана геттара ледара болх беш я дуккхача юрташкара кхалнаьха советаш, хIана аьлча цар баь болх вIалла а гуш бац цхьан Харачойи Эрсенойи яхача юрташка мара.

Юрта боахаме болх беча къахьегамхоех дукхагIа бараш кхалнах ба. Дика болх барца белгалбаьннараш дукха ба царна юкъе. Цхьабакъда, кулгалдеча балхаш тIа, масала, бригадиралла, звеньевойла, колхоза председателалла, цар заместителалла уж хьожабарга хьожаш-м цхьаккха саг вац.

Ала дезаш да коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIераш яхар дукха лоаттабеча къовсаме дакъа лоацуш районе чIоагIа эсала хилар, хIаьта из сийлен цIи лелаеш цхьаккха коллектив е ударник а вац. Цу гIулакха тIа уйла е а из вай ханара болам районе шерра боаржабе беза парте райкомо, юххьанцарча парторганизацеша.

Цхьайолча партийни организацеша цхьаккха а хIама дац дикагIа бола кхалнах парте, комсомоле чуозара хьакъехьа. Масала, Ленина цIерах йолча колхозе цхьаккха а кхалсаг яц тIеххьарча хана парте хьаийца.

Дукха моттигаш нийслу районе кхалнаьха бокъонаш телхаеш. Социалистически законность нийса леладарга дика хьажац суди прокуратуреи. 1961-а шереи ер шу доладелча дензи шоллагIеи кхоалагIеи истий кхийла моттигаш я районе. Духхьал цхьан Дышне-Ведана дIадахача шера дукха истий кхийлаб 12 саго, Элистанже — 8. Дукха истий кхувларах бехктокхаме эза 17 саг мара вац, вожаш цхьаккха хIама ца оалаш битаб. Новкъостий судаша болх во бу.

Саг йоалаяри йитари санна долча гIулакхашта е еззача тайпара терко яц районе. Из гIулакх советски законо яххача бесса регистраци а еш леладац. ЧIоагIа во да цу тайпарча гIулакха юкъе коммунисташ а болаш кулгалдеча балхаш тIа болх беш бола нах хилар. Царех ба бувзама контора начальник Идрисов Хали, госбанка отделене управляющи Обуханов Джелил, кхыбараш а.

Хала лел балха уха кхалнах берий яслеши бешамаши ца хилар бахьан долаш. Цхьабола ноаной кагий бераш цхьаь цIагIа а дуташ балха баха безаш, шоллагIа бараш шоашца кхай тIа бераш дIадига дезаш хул. Йолаш йолча яслешкарчеи бешамашкарчеи берашта а доагIача бесса гIулакх дац. Цудухьа каст-каста цхьадарашта лазараш хул царна.

Цу тайпара кхоачамбоацараш дукха нийслу районе кхалнаха юкъе беча балхаца. ДIахо йодача хана района, юрташкарча кхалнаьха советаша беча балхага хьажа, кулгалдеча балхаш тIа болх бе могаргдола кхалнах цига хьожабарга, кхалнаьха бокъонаш телхаеращцей дукха истий кхувларащцей чIоагIа къовсам лоаттабе беза. Иштта кхыдола балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахарга хьажа еза партийни организацеш, парте райкома кхалнаха юкъе беча балха отдел.

Кхалнаха юкъе бу болх дикка тоабе торонаш йолаш я районе.

Т. АХМАТХАНОВА,
Р. МАРХИЕВА.

☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆

Укх шера хьалхарча ах шера мехкдаьтта даккхара план ханал дуккха а хьалха кхоачашъяьй «Гудермеснефть» НПУ болхлоша. Планал совгIа хIанзале а бIаьш тоннаш мехкдаьтта деннад цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) цу управлене Новогрозненски участкера дикагIбола мехкдаьттахой Н. Фортупьянчиков, В. Кашперко, М. Бровко, П. Хлуднев, В. Гатилов.

К. Петрова сурт.

Ялх бетта план — пхе беттей ах беттеи

Пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяра йоаржаяьча социалистически яхье боккха толам баьккхаб Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Кийча продукци яккхара пхе бетта план 23-ча мая кхоачашъе вIаштIехьдаьлар цун. Из йоккха котало яьккхача завода технологаша 5 процент доагор, 683 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоаьй. ХIаьта дIадахача шера укх ханаца нийсдича массехк эзар тонн Iоиха йовш йола мехкдаьтта продукташ кхое а тарденнад.

Уж толамаш дахара йоаржаяьча яхье хьалхара моттиг яьккхар нов. Румянцев керте латтача номер 43-4 йолча установка технологаша. Пхе бетта кийча продукци арахецара план 12 ди хьалха кхоачашйир коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча цу установка коллективо. Электроэнерги, пар, доагор, иштта кхыйола реагенташ кхоярца пхе бетта массехк эзар сом кхоадаьд цо.

Ялх бетта план 15 ди хьалха кхоачашъяра хIанз шоашта хьалхашка керда декхараш оттадаьд установкерча технологаша. Из декхар денгара денга тIеххкоачашдара хьалхлелаю вокккхагIа волча оператора, коммунистически къахьегама ударника Н. Жубина, оператор йолча З. Сушкос, иштта кхыбараша. ТIаийца декхараш массаза а тIеххкоачашдеш хьабоагIа уж.

Дика къахьийгад нов. Пицхелауре кулгалдеча номер 25-2 йолча коммунистически къахьегама установка коллективо а. Пхе бетта кийча продукци яккхара план май бетта 22-ча дийнахьа кхоачашъяьй цо. Юхедисача 9 дийнахьа июнь бетта чотах бIаьш тоннаш сийрда продукци яьккхар цу установкерча технологаша. Уж толамаш даьхараашта юкъе дикагIа къахьегарца белгалбаьлар оператор А. Туницын, машинист П. Лагуткин, кхыбараш а.

М. ТУМГОЕВ.

Арахецаш йола продукци дикагIеи дукхагIеи хилийтара дика къахьег Грознерча № 5 йолча барзкъаш тегача фабрика коллективо. Цо хьаду маIача наьха, кхалнаьха, берий тайп-тайпара барзкъаш. Массаза а ханал хьалха кхоачашъю барзкъаш тегараша хIара сменах йола балха заданеш. ЦаI-ах гаргга нормаш йоах Быковай, Карпенко, Андреевай, кхычар коммунистически къахьегама бригадай членаша.

163 коммунистически къахьегама ударник ва фабрике. Царна юкъе мотористаш Усманова, Зернова, Артемова, Адаева, Миссерханова, кхыбараш. Дукха ба фабрике балхара баьлча кагирхой сайрийнарча школашка, техникумашка дешаш бараш а.

Нохчий йоI Усманова мотористкалла болх беш я къонача мастера Андреевас кулгалдеш йолча бригаде. Дика Iомабаьб Усмановас из болх. Дика ка а йоал цун балха тIа. Цун сий ду ерригача коллективо. Кагирхой сайрийнарча школе ворхIлагIча классе дешаш я из.

А. ДОДОВ.

СУРТА ТIА: коммунистически къахьегама ударника Усмановас беча балхага хьожаш йоалл къона мастер Андреева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ФУ ГУЧАДАЬЛАР ВӀАШИ ДАЬЧА ТОХКАМЕХ

Кхашка хиш дехкара системаш 1962-ча шера ший ханнахьа а дика а кийчъяра даькъе, партийнии профсоюзнии организацешца цхьана кийч а даь, хьдда декхараш тӀайийцадар Гудермесски хиш дехкара системай администраце. Иштта декхараш тӀайийцадар Наурски хиш дехкара система коллективо а. Уж декхараш кхоачаш мишта даьд вӀаши тахкар цига хӀанз дукха ха йоаццаш.

Гудермесски хиш дехкара системай управлене а яха, тӀайийца декхараш цар мишта кхоачашду хьожаш хилар Наурски системера керттера инженер Ларюшкин, вокххагӀа вола агроном Сабанов, хина объездчик Снид юкъе а болаш йола комиссии. Кхашка хиш дехкара кийчо яра даькъе гудермесцаша дикка балхаш даь хилар гучадаьлар комиссена. Хиш дехка хьарсамаш цӀендара а хиш дехкара гӀишлош кийчъяра а планаш кхоачашъяьй.

ЙоархӀаш дӀа а йоахаш, хьоарсамаш цӀендеш я хӀанз управлени. Хиш дехкара системай управлене из болх дика лелабой а, «Гудермесский» совхоза кулгалхой-м дукха йоакхо еш бац цу балха. Совхоза лаьттан тӀара дукхха хьоарсамаш йоархӀаша хьалдикъа латт, шоашка мел эша торо йоллашехьа а уж цӀендара хайра хӀама даьдац совхозе.

Хиш декха хьоарсамаш ший ханнахьа кийчдара еррига коллектив оарцагӀа а якь-кха, из декхар ший оагӀонгахьара дика кхоачашдаьд Гудермесски хиш дехкара системай управлене. Хиш дехкара гӀишлошта басараш хьекхад, гонахьа гаьнаш, зизаш дегӀад. Хий уха керттера хьоарсам машиннаькъа кӀал гӀолла тӀехдоалача а цунна гонахьарча хьоарсамашка а геттара дика балхаш деш ба регулировщикаш Санникови Шахгиреееви. Поливальщикаш кийчбара план а дика кхоачашъяьй управлене.

Цхьабакъда, цу дикача гӀулакхашца цхьана дукхха кхоачамбоацараш а да Гудермесски хиш дехкара системай управлене балхаца. Керттера кхоачамбоацар да управлене зонерча совхозаша ший ханнахьа кхашка хиш дехкаш ца хилар. Совхозий боахамий чурча хьоарсамашкара йоархӀаш дӀайоахилга мела леладу, из болх сихха тоабанза баргбац. ДикагӀа бола болхлой белгалбоаха Сийлен Доска а дац управлене.

Лаьтта цхьатарра дика тӀоададеш а хиш дехкаш болча наьха къахьегама овсарле 2—2,5-зза совйоаккхаш а никъ ба шаьрача кхашка дӀаьхача хьоарсамех хиш дехкилга. Из прогрессивни хьисап доаржадар духьа «Гудермесский» совхозацарча договорах 40 гектар лаьтта шийга хьа а ийца, цу лаьттта гибридни хьажкӀаш дӀайийнай Гудермесски хиш дехкара системай управлене. ХьажкӀаш квадраташ нийса йолаши дикеи хьалтӀаяьннай. Ший ханнахьа царна урагӀа а пхорагӀа а культиваци е йолаенней управлени.

ТӀайийца социалистически декхараш кхоачашделга мишта лел вӀаши тахкаро хиш дехкара системай управленешта новкъостал дир цу лоархӀамерча балха ханнахьа кийчо е а гучадаьнна кхоачамбоацараш ханнахьа дӀадаха а.

В. ЗАВРАЖНЫЙ,
Республика хина боахама управлене вокххагӀа вола агроном

№ 11 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома пропагандаи агитацеи отдело арадоахача «Агитатора блокнота» аргӀанара цхьайттлагӀа номер араяьннай.

Блокнота тӀа дукха материалаш еннай «Беседа е» яхача разделе. Цу разделе кепа техай «Кагирхой, коммунизм хьалъяра кердача толамашка!» яха ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара Г. Шепелевай статья, «Доакъар хуле шура а дулх а хургда» яха КПСС обкома юртбоахама отдела заведующе заместитела Н. Пляскина статья. Дунен халкъашта юкъерча гӀулакхашта хетаяь я цу разделе кепа теха «Шин системана юкъерча яхье социализм котъювл» яха исторически Ӏилмай кандидата В. Михеева статья.

«Семилетка аьттехьарча флагера бараш» яхача рубрика кӀал кепа техай «Коммунистически къахьегама бригада балхах чуийнай» яха В. Михайлова корреспонденци.

«Агитаце опытацара» яхача разделе кепа техай «Малгобекнефта» кхоалагӀча промысла парторганизаце агитатор И. Ф. Коков вувцаш йола «Коллектива дог» яха корреспонденци а цул совнагӀа хроника а.

Агитатора долча новкъостала 1962-ча шера июнь бетта малагӀа беседаш е мегаргья а, цу беседашта кийчвалара малагӀа литература деша деза а хойташ йола материалаш а еннай блокнота тӀа.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Дика къахьийгад укх шера Сунженски района «Победа» яхача колхоза механизатораша ка бола ялаташ чуэцара техника кийчъеш. Лоацмача ханеи дикеи еррига комбайнаш, торакторащ, жаткаш тоаяь баьннаб уж.

Дика тоаяьй ший трактор цу колхоза тракториста Иванов Александра.

ХӀанз хьажкӀаш хьокха комбайнаш тоаяь бовла а боахк механизатораш.

Боккха толам баьккхаб цу гӀулакха победовцаша!

Сурта тӀа: тракторист А. Иванов ший тракторага хьожаш воал.

Д. ВАСИЛИЙКО сурт.

ЖА ЛАРГА БОЛАБЕННАБ

Укх деношка жа ларга болабеннаб Сунженски района боахамашка. ДукхагӀа долча боахамашка машинашца ду уж балхаш.

Цу гӀулакха дика кийчо яьй «Победа» яхача колхозе. Электрически машинаш тоаяьяр, помещенеш кийчъяьяр цар хьалххагӀе а, хӀаьта цу балха говзал йола нах а вӀашагӀтехабар.

Хьалхарча дийнахьа 18 электрически машинаца 300 совгӀа устагӀа лергаб. Царна тӀера даьккхад дукха хӀама ца эшшаш 1500 килограмм тха. Ферма заведующе нов. Гордиенкос йоах:

— Юкъера лаьрхӀача хӀара устагӀанна тӀера 4,8 килограмм тха доаккх, хӀаьта 5—5,5 килограмм доаккхаш а моттигаш нийслу.

Укх деношка чуийнна жа чоргаш, дикалга-волга хьежжа тха къоастадеш боахк колхозхой. Из болх беш дикача къахьегамца белгалбаьннаб Дороднов Василий, Доценко Евдокия, Беган Ишхан, кхыбараш.

М. ХАНОЕВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Семилетка укх диълагӀча шера доккхий толамаш даьхад Урус-Мартана райпромкомбината коллективо. Укх шера пхе бетта план 28-ча мае кхоачашъяьй цо. Хьу йоацача моттигашка планал совгӀа 30 эзар кубометр хьу дӀаяхьийтай цу коллективо.

Баьца дааращ берхӀала дохкара мах беча организацешта лаьрхӀа 1600 бешка кийчъяьй цар.

Ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш ба хӀанз урусмартановцаш.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ЧӀоагӀа къахьийгад укх шера дӀабахача пхе бетта Первомайски района Орджоникидзе цӀерахча колхоза хьайбаш леладераша. Хьалхарча ах шера йола паччахьалкхенга дулхи шурей дохкара план хӀанзале кхоачашъяьй цар.

Уж къахьегама толамаш даха шурий-товарни ферме барт тайнача коллектива вӀаштӀехьдаьннад йолаш йола еррига торонаш оарцагӀъяхарах, дикагӀболча хьайбаш леладерий балха говзал Ӏомаярах, зоотехнически Ӏилма яххача тайпара доаханна гӀулакх дарах.

Ала дезаш да хьайбаш леладераша соахка а дикка къахьийгалга: 1958-ча шерарчул шозза дукхагӀа шура яьккхай цар соахка хӀара Ӏаттагара. ХӀаьта укх шера кхы а дукхагӀа шура яккха лаьрхӀад цар. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба Долакова Хьава, Валиева Ханифа, Хамхоева Лемка, иштта кхыбола дояркаш.

Доахангара дукхагӀа шура яккхара доккха дакъа лоац бежа Ӏуша Долаков Ахьмада, Хазбиев Джабраила, иштта кхыбараша. Дийнахь а бус а доажаду цар детта доахан.

ЧӀоагӀа къахьег колхозерча жа леладераша. Укх шера хӀара бӀаь устагӀанна тӀехьа 115 Ӏаьхар хьалкхебе лаьрхӀад жа леладеча Оздоев Махьмадеи Хазбиев Исроапалеи. ЧӀоагӀа да цар дош. Шоай декхар кхоачашдеш хьабаьхкаб уж хӀанзалца.

Планал а тӀайийцача декхарел а дукхагӀа хьайбай продукташ яха лерхӀ хӀанз колхоза хьайбаш леладераша. Шоай дош кхоачашде еррига торонаш йолаш я царга.

М. ЦУРОВ.

Омски область. Кубански свекловода Социалистически Къахьегама Турпала В. А. Светличне механизированни хьисапе шекара свекла хьалкхеяра опыт дӀайийю сибирякаша. Ер шу долалуш Сосновски совхозе вера В. А. Светличне звеноцара механизатор Булашев Николай. Сибирякий звенона кулгалде волавелар из. Шекара свекла 150 гектара тӀа дӀайийна яьннай. Свекла тӀаяла йолалушшехьа а кхашка ядохимикаташ а етташ къовсам лоаттабу оасарца.

Сурта тӀа: Н. П. Булашев плантаце тӀа беча балхага хьожаш ва.

В. Липовске сурт.

ТАСС фотохроника.

Ханнахьа чуэцаргда ялаташ

ХӀанззе а гуш да Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозе ка бола ялаташ укх шера дика хьувкъаргдолга. Колхоза правлене заседане чӀоагӀъяьй балха план. Ялат чуэцаргдолча 15 дийнахьа механизатораша мел бергбола болх белгалбаьккхаб цу тӀа.

Хьакхари ардари къаьста а долаш чуэцаргда еррига ялат. Из болх иштта чакхбаккхара мел эша торонаш я колхозе. Тоа а яь кийча я 7 комбайн, 5 жатка, иштта кхы мел эша техника. Дийнахьи буси 16—18 сахьата болх бергба хӀара агрегато. Цар тӀа болх бергбола механизатораш хьакъоастабаьб. ДӀадахача шерашка санна комбайний агрегаташ тӀа ялаташ хьокхаш хургба говза механизатораш А. Филипов, А. Аверьянов, вежарий Николайи Михаили ЕрохингӀар, иштта кхыбараш. Царех хӀаране дика тоаяьй шиший машина.

Бокъонца кийчъяьй еррига хьатташ. Цига электричество йиллай. ХӀаьта складаш йоацача моттигашка тайп-тайпара кхоалленаш ю. Ялаташ чуэцара кийчо яра гӀулакх а дийцад хьайийлача партийни собране.

Цхьйолча участкашкара ка бола ялаташ силосаи аьлаи лаьрхӀа да. Ханнахьа силос дӀайоллара а йол Ӏалашъяра а кийчо яьй механизатораша.

Йоккхийча участкашка массехк агрегат хургья цхьатарра цхьана болх беш. Касараш цхьана хьал а ийдергда цар. Цу гӀулакхо торо хулийтаргья агрегаташта эшаш дола хий, доагор сихагӀа хьатӀакххахьа а комбайнаш тӀара ялат дӀаувзара гӀулакх дикагӀа вӀаштӀехьдаккха а. Касараш хьалъийдеча агрегаташта тӀеххьа-тӀехьа гулдергда ча. Из дӀакхухьаргда участкай йистошка. Блочни хьисапе вӀашкатохаргда из. ХӀаьта зӀамигача участкашкара ча вӀашкатохаргда стогометателашца.

Чах цӀендаь лаьтта оахаргда. Хий дехкача лаьтта дӀаюврья силоса лаьрхӀа хьажкӀащ, хий ца дехкача зябь оахаргья.

Еррига балхаш шин сменах де лаьрхӀад колхозе. Механизаторашта хов малагӀча сменах шоаш болх бергба.

М. АЗИЕВ.

Совдаллал Ӏалашдергда доакъар

Доккхий декхараш оттадаьд КПСС ЦК мартовски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка. Царех керттерадар да хьайбай продукташ дукхагӀа йоахилга. Доакъар Ӏалащдарга хьежжа мара из декхар кхоачашде торо хургйоацилга а ховш чӀоагӀа къахьег хӀанз тха механизатораша махулла дукхагӀа силос лаьттагӀа йоллара, гӀожа доакъар кийчдара.

Укх шера планах духхьала йол 2500 тонн Ӏалашъе езаш я тха совхоз. Болхлой чӀоагӀа оарцагӀбаьннаб из лоархӀамера декхар лоацмача хана кхоачашдара. ХӀанзале механизатораша хьекхай 770 гектара тӀара йол, хӀаьта 390 гектара тӀарчох аргӀаш а даьд. Из дукхагӀа яр вӀашкатох хьайбаша Ӏа доакххардолча моттигашка.

Йол кийчъеш кхоъ бригада я совхозе. Царга я 13 тракторни косилка, хӀаьта царца хьакха йиш йоацача моттигашкеи лоаман босенашкеи йол хьокхаш шиъ говрий косилка а я.

Дика къахьег цхьоалагӀча отделенерча механизатора Хожулов Султана. ХӀара сменах ворхӀ гектар хьакха езача 13—14 хьокх цо. Иштта дика болх бу нов. Стойчев керте латтача бригада членаша а.

Укх шера дукхха а силос дӀайолла лаьрхӀад оаха. Из я гурахьа дӀадийна ялати люцернеи вӀашагӀа а зеш кийчъеш йола силос. Иштта кийчъяьча силосо хьайбаш дикагӀа тоаду, доахана дукхагӀа шура лу.

ХӀанзале а ши эзарнел совгӀа тонн силос дӀаелла баьннаб совхоза болхлой. Из болх беш я 3 автомашина, 4 тракторни лафетка, трактора тӀехьатувса 1 соалоз. Лоацмача хана дикагӀа йола силос дӀайоллара чӀоагӀа къахьег нов. Морозов керте латтача бригадерча болхлоша.

Планах кийчде дезачул дукхха а дукхагӀа силоси гӀожа доакъари Ӏалащдергда оаха укх шера. Цу гӀулакха мел эша торонаш совхозе йолаш я: кхоачамхилал техника, дика тӀаяьнна баьцаш, доакъар Ӏалащдара йоккха опыт йола механизатораш.

В. ЧЕБАЛИН,
«Гудермесский» совхоза керттера агроном.

ХьажкӀашта дика гӀулакх ду Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза кхоалагӀча отделене Сулейманов Алхаса кулгалдеча хьажкӀаш лелаеча механизированни звенос. Дийнахьа хӀара агрегатаца 18—20 гектара тӀарча хьажкӀашта культиваци ю звеной членаша. ХьажкӀаш дика дӀаерахи царна де деззача тайпара дика гӀулакх дарахи дӀа-юха тела ЦӀе байракх еннай цу звенона.

Сурта тӀа: звено член Сулейманов Ражап культиваци еш ва.

П. Катакова сурт.

ЦХЬАН РАЙОНЕРА ХОАМАШ

КОТБАЬННАБ

Еррига ялаташ лоацмача ханеи агротехнико яххача тайпарен дӀадийнад укх шера Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделене къахьегамхоша. Цунца цхьана ала дезаш да районе ерригача отделенеел хьалха из болх баь уж йистебаьнна хилари эггара дикагӀа цар уж дӀадери. Из белгалдаьккхар дукха ха йоацаш отделене къахьегамхой бӀаьстан балхаш чакхдалара хетаяь собрани йолча хана цига хиннача Сунженски территориально-производственни совхозно-колхозни управлене кулгалхоша. ТӀеххоачашъяьй ялаташ дӀадера план: дӀае езаш яр 1134 гектар, хӀаьта цар дӀайийнай 1154 гектар.

Ялаташ дӀадийна еррига участкаш лелаеш я царна тӀачӀоагӀъяь звенош. ХӀара болхлочунга укх шера ший де дезача балхий план я. Цунна дика хов укх шера фу хана, малагӀа болх ший бе беза.

Отделенера дукхагӀа бола къахьегамхой кагирхой ба. БӀаьстан ялаташ дӀадувш а уж хьатӀадаьнначул тӀехьагӀа царна гӀулакх деш а чӀоагӀа къахьег Кодзоев Хожа-Ахьмад керте латтача комсомольско-кагирхой механизированни звенос. Дика тӀадаьннад цу звенос дӀадийна ялаташ, хӀаьта звено членаша лерттӀа гӀулакх а ду укх шера уж хьувкъийтара.

Отделене механизатораша дӀайийна еррига хьажкӀаш дика тӀаяьннай. ХӀанззе а терко яьй звено членаша оасарца къовсам лоаттабара. Цу гӀулакха макхаш доахаш, культиваци еш боахк уж хӀанз.

— Юрта боахама балхаш дара хӀанзалца совхозерча отделенешта юкъе тӀеххьара моттиг лелаяьй оаха, — йоах отделене управляюще нов. Орцханова. ХӀаьта хӀанз хьалхадаьннад тхо. ДӀахо йодача хана совхозе меттел районе а хьалхле дӀа ца хеца а хьожаргда тхо.

Б. ГАНДАЛОЕВ,
ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь.

ЛАЬРХӀАР КХОАЧАШХУРГДА

ДукхагӀа яраш квадратно-гнездови хьисапе а ювш еррига хьажкӀаш дӀайийнай тха отделенерча къахьегамхоша. Дика тӀа а яьнна шишша-кхоккха лордилг а хийца латт уж.

ХӀанз керттера декхар махулла сихагӀа юртбоахама культураш оасарах кӀалхаръяхар да.

120 гектар хулача сай участках юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара 65 центнер фуалъяьха хьажкӀаш яха лаьрхӀад аз укх шера. Еррига балхаш машинашца дергдолаш квадратно-гнездови хьисапе дӀайийнай аз хьажкӀаш. Царна зӀырг тоха дола мара деннадацар аз хьалхара макха боаккхаш. ХьажкӀий мугӀараш хоадаллал уж хьатӀаяьлча шозлагӀа макха баьккхар аз.

УрагӀеи пхорагӀеи макха баьккха ваьннав со царна.

ХӀанз культиваци ю аз сай участке.

Дукха ба тха отделене Кусиева Зайдатагара хьокхамаш а ийдеш болх беш бола механизатораш. Царех ба Гелисханов Макшарип, Манкиев Аюп, Даурбеков Яхьья. Дийнахьа саррал-ца шоай участкаш тӀа къахьегаш хул уж.

ДӀадахача шера кхыча участкаш тӀа балхаш дора аз сайкха уллаше а. Цу гӀулакхо кӀезига пайда лора. ХӀаранена ший балха моттиг йовзаш хила еза.

Х. КУЛБУЖЕВ,
«Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделенера звеньевой.

Специалиста хьехамаш

ЙОАКХО А ЕШ ГӀУЛАКХ ДЕ ХЬАЖКӀАШТЕИ ШЕКАРА СВЕКЛАНЕИ

ХьажкӀаштеи шекара свекланеи ханнахьа а эшшача тайпара а гӀулакх делга — из да хӀанз культураш дика хьувкъийтара эггара лоархӀамерадар. Из дагакхаба деза юрта боахамерча хӀара къахьегамхочо.

ХьажкӀашта дика гӀулакх ду «Самашкинский» совхоза шоллагӀча отделене, «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене. ХьажкӀий кхашта хьогге а урагӀа а пхорагӀа а культиваци яьй цига. Культиваци еча хана болх дика барца белгалбаьнна дукха механизатораш ба. 250 гектар хьажкӀаши 100 гектар доакъара лаьрхӀа шекара свеклаи дӀайийнача «Назрановский» совхоза нов. Мальсагова звенос къахьегама овсарле лакха йолаш гӀулакх ду цу культураштa. Сабелгало яьлча денз боад боллалца болх беш пхиъ трактор хул укхаза. Иштта дика балхаш ду «Самашкинский» совхоза Хачароевеи Ганоновеи кулгалдеча механизированни звеноша а, «Джалка» совхозерча Джамалаева звенос а.

Кхыча боахамашка а дукха я хьажкӀаштеи шекара свекланеи гӀулакх делга дика вӀаштӀехьдаьккха звенош. Из болх геттара дика бу Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозерча Тимошенко звено членаша. Шоай кхашка гӀулакх деш шозза чакхбаьннаб цига механизатораш. ХьажкӀашта культиваци еча хана балха нормаш массаза а тӀеххоачашъю «Назрановский» совхозерча Колоевеи Эгиевеи кулгалдеча звеноша а.

Болх дикагӀа лелаберий опытах пайда ца эцаш а дукха механизированни звенош я. Шоашта тӀадилла гӀулакх тесса леладеш, шоай низ а торо а мелъяр ца деш а нах нийслу цхьацца-долча боахамашка. Иштарча наха хьажкӀаши свеклаи дӀайийна кхаш оасараша хьалдукъ. Балхаш цӀена ца деш моттигаш нийслу. Культиваторий целаши урсаши хан-ханнахьа ца хувцар бахьан долаш оасар доха ца деш дукха моттигаш юс. Цу тайпара гӀулакх хиннад «Самашкинский» совхоза йиъ-лагӀча отделене, «Ингушский» совхоза цхьоалагӀча отделене.

ХьажкӀаши шекара свеклаи дӀайийна цхьаццадола кхаш воча хьала тӀа да «Назрановский» совхоза Экажкъонгий-Юртарча отделене, «Джалка» совхозе, Сунженски района Ленина цӀерахча колхозе. Кхоачам боллаш техника йоллашехьа а, цу техниках лерттӀа пайда ца эцар бахьан долаш да из.

ДӀайийнача хӀамашта гӀулакх делга тӀехьадалар, культиваци дика ца яр чӀоагӀа новкъа хул уж культураш хьувкъаяра. Цудухьа ханнахьа а дика а де деза хьажкӀаштеи свекланеи деш дола гӀулакх.

ДӀайийнача хӀамашта гӀулакх деча хана боккха лоархӀам болаш да цар листал-нийлхал боарамагӀа хулийтилга. ХӀанз, хьажкӀаш хьалтӀаяьннача хана ха йиш я уж нийлхъе еза-езац. Нагахьа санна кхай тӀа хьалтӀаяьнна хьажкӀаш лаьрхӀа хиннарел 8—12 процент мара дукхагӀа еце уж нийлхъе езац, хӀаьта нагахьа санна хьалтӀаяьнна хьажкӀаш боарамал 15—25 процент дукхагӀа яле, тӀаккха иштарча кхай тӀа цӀаькха а макха баккха беза. Цо оасар а дохаду, хьажкӀаш а нийлхъю. Даьча тохкамех гучадаьннад хьалтӀа а яьнна хьажкӀех 2—3 лорд яьча ханна баьккхача макхо кхай тӀарча хьажкӀех дукха совгӀа-эшашагӀа йоацаш 18 процент хьажкӀаш дӀайоахаш хилар.

ХьажкӀий мугӀарашта юкъе еш йола культиваци кхы тӀехьа ца а йоалийташ, царех 2—4 лорд яьча хана яр пайданагӀа да. Макхаш даьхачул тӀехьагӀа лаьттан тӀехен тӀа бӀаргагуш деце а лаьттан кӀалха хьал а хьайна дегӀадоагӀа оасар дохадара Ӏалаьмате боккха лоархӀам болаш я иштта еш йола культиваци. Цудухьа эггара хьалха ю культиваци урагӀа а пхорагӀа а цхьан-цхьан е еза. ШозлагӀа еш йола культиваци 10—12 ди юкъе а долийта е еза.

ТӀехь-тӀехьа еш йола культиваци, хьажкӀаш лакх ме лу тӀехьагӀа е еза. Масала, урагӀа а пхорагӀа а хьалхагӀа ю культиваци 8—10 сантиметр кӀоаргал долаш, шозлагӀа ю культиваци 6—7 сантиметр кӀоаргал долаш, кхозлагӀа — 4—5 сантиметр.

ХьажкӀий мугӀарашта юкъе культиваци еча хана культиватора целаш тӀа ца кхоачаш дисa оасар дохадара прополочни макхаш дохка деза хӀара культиваторах. Цар хьажкӀашта вӀалла а зе дац. Иштта молхашца а дӀадаккха йиш я из. Цу гӀулакха эггара дикагӀа пайда боалаш йола молхаш я 2,4-Д яхараш. ХӀара гектара тӀа 0,5—1 килограмм боарам болаш тоха еза уж молхаш: йокъал йолча хьалашка 1 килограммага кхоачаши тӀоадал йолча хьалашка 0,5—0,6 килограмми.

Шекара свекла дика хьувкъийтара боккха лоархӀам болаш да цунна деш дола гӀулакх массаза а хан-ханнахьа делга, къаьстта а из нийлхъелга, хӀана аьлча ханнахьа нийлх ца йича свекла дика хьувкъац. Свекла нийлхъелга хала болх ба. Цудухьа мамогга дукхагӀа механизаци е еза цу балхашта. Свекла нийлхъеш хьега къа кӀезигагӀа хилийтара а из болх сихагӀа йистебаккхара а свеклай мугӀараш пхорагӀа теда деза 26,5 сантиметр йовкъаш а йоахаш, 18 сантиметр шорал долча чӀегилгаш тӀа свекла ягӀа а ягӀийташ. Иштта чӀегилгаш яь мугӀараш тийдачул тӀехьагӀа хӀара чӀегилга йистошка дикагӀа онк долаш йола шишша свекла юкъе а юташ вожаш дӀаяха еза. ТӀаккха свекла дика а хьувкъаргья, дӀахо царца деш дола балхаш аттагӀа а хургда.

ХӀа аьнна уж нийлхъяь йоаллашехьа а дӀадоладе деза свеклана хий дуллилга. ХӀара цкъазза хий массаза дулл 15—20 ди юкъе а долийташ 4—5-зза хий дилла деза шекара свеклана. ХӀара хий массаза дулл цамцадаьккха хьоаде деза мугӀарашта юкъера лаьтта. Лаьттанна дикагӀа фо тӀакхачара а лаьтта докъа ца далара а чӀоагӀа пайдана да из болх бар.

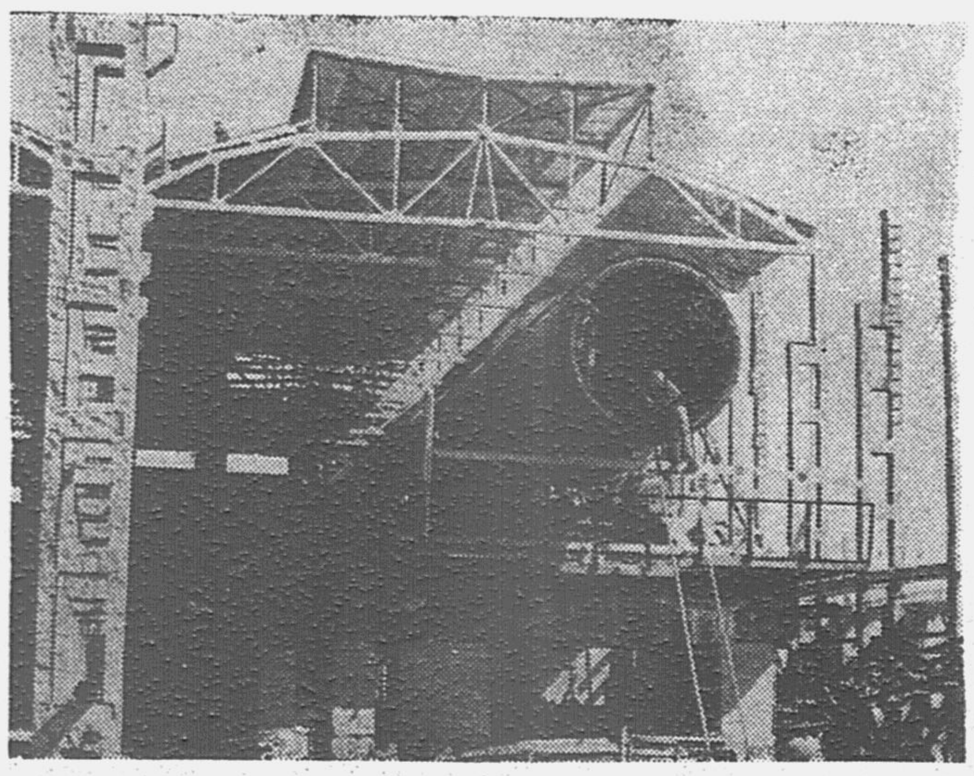
Укх шера эттача ханага хьежача дӀайийна хӀамаш дика хьувкъийтара къаьстта боккха лоархӀам болаш да царна хиш дехкилга. ХьажкӀаш 25—30 сантиметр лакхъеннача хана дилла деза царна хий. Нагахьа санна йоачаш кӀезига хиннаяле кхы хьалхагӀа а дилла мегаргда хий.

ХьажкӀаш хьалтӀаяьнначул тӀехьагӀа царна дехкаш дола хий, лаьтта тӀаьда-декъа хиларга хьежжа нийсде деза ханашца. Дукха хьалха-тӀехьа ца доалийташ укх ханашка дехка деза хьажкӀашта хий: хьалхагӀа дуллар, вай аьнначa бесса, 25—30 сантиметр хьажкӀаш лакхъелча, шозлагӀа дуллар — хьажкӀаш канаш даха йолаялалехьа, кхозлагӀа дуллар — хьажкӀаша хьоаса баьккхачул тӀехьагӀа, диазлагӀа дуллар — хьажкӀий фиийгашка шура еттача хана.

Практико хьахьекхад цул кӀезигагӀа хий дийхкача хьажкӀаш эсалагӀа хьувкъаш хилар. Хий диллачул тӀехьагӀа из хий ихача харшашкара лаьтта цамцадаккха деза. Из ца дича дукхха а кӀезигагӀа хул техача хих хьабоала пайда.

Республикерча хьажкӀаши шекара свеклаи лелаеш болча къахьегамхоша доккхий декхараш тӀайийцад укх шера уж культураш дика хьувкъаяра даькъе. Цу культураштa массе а метте ший ханнахьеи дикеи гӀулакхаш дойя толамца кхоачашдулургда царга шоаш тӀайийца уж декхараш.

М. БРИДКОВСКИЙ,
Нохч-ГӀалгӀай АССР заслуженни агроном.

Красноярски крае хьалъеш латт алюминиеви промышленноста предприятей комплекс. Красноярске хьалъеш латт алюминиеви завод, хIаьта Ачинске хьалъеш латтача глиноземни заводо цунна бедал лоаттаергья.

ХIанз «Ачинкалюминстрой» яха трест опытни глиноземни цех хьалъеш я. Цига дIаоттаю низ болаш йола оборудовани.

Сурта тIа: опытни глиноземни цехе оборудовани дIаоттаяр.
Ю. Бармина сурт. ТАСС фотохроника.

ТЕХНИКА КИЙЧА Я ЯЛАТАШ ЧУЭЦА

Ка бола ялаташ ханнахьеи дикеи чуэцара кийчо еш ба хIанз Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза механизатораш.

Укх шера 2200 гектара тIара ка бола ялат чуэца деза цар. ХIаьта хьакхари ардари къаьстта а долаш чуэца лерхI деррига ялат. Цу гIулакха совхозе тоаяь яьнна 15 комбайн я. Тоаяь йоалаш латташ ши комбайн кхы а я. Цу массайолча комбайнашта тоъал жаткаш я. Совхоза ка бола ялат чуэцаргдолча 17 комбайнах 13 прицепной я. Цудухьа хIанззе а кийчъяьй трактораш.

Совхоза къахьегамхоша лаьрхIад цхьоалагIа июль тIакхачалехьа паччахьалкхенна дIадала деза 12 100 центнер ялат дIаденна даккха.

Ка бола ялаташ паччахьалкхенна дIадалара а план оттаяьй совхоза кулгалхоша. ХIара тракториста, комбайнера дийнахьара норма кхоачашйича луш дола алапий дIадовзийтад механизатораштa. Берригa механизатораш ялат чуэцаргдолча бригадашка дIачIоагIбаьб.

Ка бола ялаташ 8 дийнахьа чуэца лерхI совхоза къахьегамхоша. Цул совгIа уж чуийца даьлча кхы ца гоадеш 7 дийнахьа деррига ча гулдаь а даьккха, лаьтта аха болалургболаш вIаштIехьдаьккхад.

Из болх лерххIача бесса дика чакхбаккхара чIоагIа йоакхо еш кийчлу совхоза дикагIбола механизатораш Эзирханов Муса, Мулатов Ювсап, Ковалев Николай, кхыбараш а. Болх дIаболабаьчул тIехьагIа комбайнаш а трактораш а йохарг ма йий, аьнна кхера дезаш дац тхо, йоах механизатораша.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да цар балха юкъе. ХIанз а Iалашъяьяц огнетушителаш. Тоаяьяц хьатташ. Цу гIулакха ледарло ю совхоза кулгалхоша.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

КУЛЬТУРАШТА ДИКА ГIУЛАКХ ДУ

Укх шера 161 гектара тIа хьажкIаши 20 гектара тIа гидуаргаши дIайийнай оаха. Дог гIоздоал тIаяьнна латтача цу культурашка хьежача. ХIара кIоага чу 1—2 хьажкIа ягIа, квадраташ нийса я. Цу гIулакхо торо хулийт хьажкIашта ду гIулакх техникаца де.

Тхоай торонашка а хьежа азеи са новкъоста М. Матаговеи лаьрхIад укх шера хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха, хIаьта кулг-кара балхаш ца де а.

Мишта кхоачашду оаха тхоай дош? ДIадахача шера ка бола ялат чуийца йистедоаллашехьа зяьб аха доладелар тхо. Цул тIехьагIа тоъал моттигера удобрени йиллар оаха кхашка.

Укх шера бIаьстан эггара хьалхарча деношка тIоадал соцайир. Ялат дIаделехьа хьалха культиваци йир, хIаьта цIаькха макха а баьккхар. Лаьтта 12° дIоахлушшехьа а ялат дIаде дола а денна, 6 дийнахьа дIадийна йистедаьлар.

Ялат дIаде кийчо еш тхо долаш керда навесни квадратно-гнездови сеялкаш яьхкар совхозе. Уж машинаш йовзаш со а са новкъост а вацар. Цудухьа из техника Iомаеш къахьега дезаш хилар тхо.

ХьажкIаш дIайийна даьннад. Уж тIаялалехьа цIаькха а макха баьккхаб. Ерригача участкера хьажкIий квадраташ нийса я. Дейнадац дийи бийсеи ца къовсаш оаха хьийга къа.

ХIанз чIоагIа къовсам лоаттабу оаха оасарца. 140 гектара тIарча хьажкIашта урагIеи пхорагеи культиваци яьй.

У. МУЗЫКАЕВ,
«Надтеречный» совхоза 1-ча отделене хьажкIаш лелаеча звено звеньевой.

1962-ча шера 31-ча мае кхаччалца республика колхозашкеи совхозашкеи йол хьакхарахи из кийчъярахи йола

СВОДКА

(процентех)

	хьакхаьр	кийчъяьр
Грозненски	**24**	**5**
Грозненски	61	9
Ачхой-Мартана	37	3
Урус-Мартана	—	—
Советски	—	—
Наурски	**22**	**12**
Надтеречни	58	37
Шелковской	29	11
Наурски	8	10
Сунженски	**2**	—
Сунженски	6	—
г. МагIалбик	2	—
Наьсарен	—	—
Первомайски	—	—
Гудермесски	**2**	**0,4**
Гудермесски	8	0,3
Ножай-Юрта	0,1	—
Шаьла	—	2
Ведана	—	—
Курчалой	—	—

Йол кийчъяра дикагIа йола ханаш чакхъяла йоахк. Хьайбаш эшшаш йолча доакъара запасаца Iалашдар, йол хьакхареи кийчъяреи план фийг бола культураш чуэца йолаялалехьа кхоачашъяр — уж республикерча колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латта лоархIамера декхараш да.

Укх шера 31 маерча отчетни даннеша хьахьокх республике йол хьакхара план 16 проценти йол кийчъяра план алхха 6 проценти мара кхоачашъяь ца хилар. ДикагIа йол кийчъеш да грозненскии наурскии управленешкара боахамаш, хIаьта районех — Надтеречнии Грозненскии. Цхьайолча районашкара болх во лел, хIаьта йол хьакха йола ца луш а я районаш.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи эсала лел аьлах аргIаш дара а йол фермашка хьатIаозара а гIулакх.

Уж кхоачамбоацараш дIадаханза даргдац. Йол талхийта а лечкъаейта а йиш яц.

Ха дIайода, ка бола ялаташ чуэца доладалалехьа йол кийчъяра темпаш сихха лакхъе еза. ЛерттIа а пайда эца беза техниках.

Экзаменаш йолаеннай

30-ча мае эггара хьалхара экзамен дIаяла болабелар республикерча школай 10-ча классашкара дешархой.

Цу дийнахьа къаьстта чIоагIа дегаш гIоздаьнна, хоза, цIена формаш тIаювхаш кийчбеннабар Карабулакски юкъерча школа 10-ча класса дешархой. Хоза кийчъяь, керда зизаш оттадаь яр классаш. Шо-шоай моттигаш хьа а лаьца Iохайшар дешархой. Сочинене тема хьааларгеи из малагIа я хьажаргеи чIоагIа сатувсаш бар уж.

Сочинене темаш Iойийшар. Темаш езаелар царна, цхьабакъда аттахчарех-м яцар уж. ДукхагIа болча выпускникаша хьалхара тема язйир: «Ленин хIанз а дийна мел барел дийнагIа ва» (М. Горьке язъяьча «В. И. Ленин» яхача очеркахи В. Маяковске язъяьча «Владимир Ильич Ленин» яхача поэмахи).

Дешархоша язъяь сочиненеш йийшача учительница З. Подколозинас дешархошта дика хьийхалга гуш да. Аз хьехача укх 12 шера цхьа дешархо висавац са экзамен дIаяла дIатIа ца вуташ, йоах цо.

М. ФРОЛОВ.

Горно-Алтайски автономни область. Алтая лоамашка. Аьттехьа — Чуя яха хий.
В. Николаева сурт. ТАСС фотохроника.

Боккхача безамца тIаийцар грозненцаша вай республике гастролешка баьхка Куйбышевски операи балетеи театра артисташ. Поезд хьакхача дуккха ха хьалха Грознерча вокзале хьаьшашта накъа баьхкар республика искусства болхлой, общественни организацей викалаш.

Куйбышевски опера артисташка дIайха моаршал луш къамаьл дир культура городской отдела заведующе П. А. Симкинас. Пионераша хьаьшашта зизаш делар.

Сурта тIа: Куйбышевски операи балетеи театра артисташ Грознерча вокзале.

Къилбаседа Кавказа халкъий искусства викалаш гуллургба Ростове

Июнь бетта хьалхарча деношка Ростове Къилбаседа Кавказа халкъий искусства доккха цIей хургда. Цига дакъа лоацаш хургва виъ эзар саг. Къилбаседа Кавказа ерригача автономни республикай, областий иллейи халхареи ансамблаш, Кубанскии Донскии казакий хораш, Ростовскии Орджоникидзевскии филармоней симфонически оркестраш, дикагIа бола эстрадни актераш, киноактераш хургба шоай говзал гойташ.

Искусства цIей дIадолалургда Ростове 9-ча июне. БIаьццарча театре «ДоттагIал» яхаш доккха концерт оттадергда вIашагIкхийттача артисташа.

ДIахо йодача хана Ростоверча, Таганрогерча, Шахтерча, Новочеркаскерча, Азоверча, ишттa кхыйолча городашкарча къахьегамхошта концерташ увттадеш хургба искусства цIейна юкъе дакъа лоацаш бараш. Нохч-ГIалгIай иллеи халхареи ансамбло ший говзал дIагойтаргья Таганрогерча, Шахтерча, Азоверча къахьегамхошта. Искусства цIейна юкъе дакъа лоацаш хургба республикански филармоне дикагIа бола артисташ Айдамирова Марем, Татьянченко Нина, Магомаев Муслим. Уж хургба эстрадни концерте дакъа лоацаш Москверча, Ленинградерча, Ростоверча искусства викалашца цхьана. 15, 16, 17-чеи июне хургда вIашагIкхийтта тIеххьара концерташ. Нохч-ГIалгIай иллейи халхареи ансамбла коллектив хIанз чIоагIа кийчлуш я цига яха. Ростове ансамбла артисташа гойтаргья «Са Даьхе» яха вокальни хореографически композици.

П. З. ЗАХАРОВА СУРТАШ РЕСПУБЛИКАНСКИ МУЗЕЕ

Нохчий эггара хьалхарча художника академика П. З. Захарова сурташ вай мехка ерригача йоккхийча музеяшка гойташ а, хIаьта къахьегамхошта чIоагIа дукха дезаш а да.

ТIехь-тIехьагIа дукхагIа хулаш латт вай республикерча музее а гIорваьннача художника сурташ. Дукха ха йоаццаш Третьяковски галереера, А. С. Пушкина цIерахча изобразительни искусствай Московски музеера, Эрсий музеера изобразительни искусствай республикански музее хьаяйтай П. З. Захарова суртий ворхI оригинал. Царна юкъе чIоагIа белгалдоалаш а наьха терко тIаозаш а да «Вовзаш воацачун портрет», Алябьевайи, Лейхтенберски яхача герцогеи портреташ. Цул совгIа, московски художника-коллекционера Ш. Е. Вишневске музеяна совгIата деннад «Кхалсага корта» яха П. З. Захарова къоаламца яздаь сурт.

Укх гаргарча деношка изобразительни искусствай республикански музее хьагойташ хургда уж сурташ.

Ладувгlа радиога

3-ча июне:

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.30 — ашарий антракт; 7.35 — «Ленинан некъ» газета обзор; 7.50 — хоамаши передачай программеи; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.35 — художественни самодеятельноста IV-ча республикански хьажаргара; 16.00 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.20 — «Ленин Маяковски творчестве» — литературни передача (эрсий меттала); 16.40 — эстрадни концерт; 17.00 — Москвера трансляци; 17.30 — радиоладувгIархой заявкех концерт; 18.30 — футбольни яхьах йола репортаж; 18.45 — ашараш.

УКВ:

9.15 — литературно - музыкальни композици «Хьо — ленински уйлаш кхоачашъер»; 9.55 — «Оаха илли оал Даьхенахи, дукха езача партехи» — казахски иллей концерт; 10.20 — «Иллешта йола бокъо» — музыкальни передача; 19.20 — «Енисей тIара иллеш» концерт; 19.37 — нохч-гIалгIай ашараш; 20.12 — «Опереттай турпалхой бал» — эстрадно-музыкальни постановка; 21.06 — «Даьштеи-ноаноштеи передача; 21.31 — «СалоIача сахьаташка» — концерт; 22.19 — Тамаш «Куклы» оркестра лаьрхIа сюита.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

12.00 — «Полдень века» — Малышко Андрея поэзех; 12.15 — мультфильм; 12.35 — «Звездный мальчик» — художественни фильм (бераша дехарца); 19.00 — передачай программа; 19.02 — телевизионни кердадараш (эрсий меттала); 19.17 — киножурнал; 19.27 — доазол арахьарча гIулакхий хьакъехьа комментатора къамаьл; 19.42 — «УнахцIено» — телевизионни журнал; 20.22 — телезрителий заявкех эстрадни концерт; 21.02 — передачай программа; 21.05 — «Эггара хьалхара бараш» — художественни фильм.

4-ча июне:

6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Тха микрофона хьалхашка» — передача (эрсий меттала); 16.00 — художественни самодеятельноста IV-ча республикански хьажаргара; 16.25 — «Вай лоалахошка» — передача (гIалгIай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.50 — промышленноста болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.20 — «Хьалкхувш йоагIа тIехье патриотически дог-уйла йолаш хилийтара» — беседа (нохчий меттала); 17.35 — хIанзара нохч-гIалгIай ашараш; 17.55 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Резерваш вахаре» — машиннаькъахошта лаьрхIа передача (эрсий меттала); 18.30 — нохч-гIалгIай ашараш.

УКВ:

9.15 — «Шоах, новкъостий, комсомольцаш» — музыкально - литературни передача; 9.43 — «Сий хилда Даьхенна» концерт; 10.16 — халкъа инструментий оркестра концерт; 19.20— «ДоттагIлен юкъера юкъ йоккха яц» — концерт; 20.07 — нохч-гIалгIай ашарий концерт; 20.43 — «Варнак» — радиопостановка; 21.43 — РВ-и телевиденеи эстрадни оркестра концерт;

ТЕЛЕВИДЕНИ:

19.00 — передачай программа; 19.02 — Воскресенций боламах. «Трансмаш» яхача заводах передача (гIалгIай меттала); 19.17 — киножурнал; 19.27 — передачай программа; 19.30 — «Яков Свердлов» художественни фильм; 21.20 — «Пустыня за бортом», «1000 гектаров» — документальни фильмаш.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазол дехьара

Болхлой духьалъотта низ кхоачаш ба

ПАРИЖ, 31 май. (ТАСС). Соцаш йоацача полицейски террора хьалашка халеи Iоткъам болаши лелабеча къовсаме экономика тайп-тайпарча доакъошкарча къахьегамхоша доахача толамий хьакъехьара хоамаш тIехь-тIехьа дукхагIа ух Испанера.

Испане къулбехьа Херес-дела-Фронтер яхача города районе 5 эзар болхлочо-гIишлошъераша предпринимателашкара дош даьккхад шоаш дIадехараш тIаэцаш долча кердача коллективни договора кулгаш яздергда, аьнна. Цу районе дIахо а забастовка еш ба 4 эзар юртбоахама болхлой. Цар хIанзалехьа а IаьдалашкA хьахецийтав лаьца чувелла хинна шоай ворхI новкъост. Шоаш яхар далцца кхашка балхаш де ара а ца боалаш. шоашта алапеш тIатохийтад Дон-Бенито (Эстремадура) районерча дуга плантацешкарча болхлоша.

Астуре хьалхагIа а санна болх ца беш я 3 эзар болхло волаш йолча «Фабрика де Мьерес» яхача компане шахташ. Иштта цу группана чуйоагIаш я тIехьара Испане кхыча провинцешка дIа а яржаш, апрель бетта юххье эггара хьалхара забастовкаш йолаенна «Николаса» яха шахта а.

Уж шахтераш селхан шахташка Iочу а баха, хIанз цига «хайша багIа» забастовка еш ба. Шахтерий алапешта тIакхеташ дола ахча лоархIача хана шахтераш Iехабе гIертача цу предприятей даьша леладеча тийша балхашта духьал баьннаб уж.

Забастовка йохае гIерташ, низаш деш а нах лувцаш а да полицейски Iаьдалаш. Астуре, 200 горняко «хайша багIа» забастовка еш йолча «Бальтасара» яхача шахте полице лаьцав шийна цамагар бахьан долаш лакхехьа хьалтIаваьнна цхьа шахтер. Франкистски полици хьаьръяьнна хьувз итт эзарнел кIезигагIа боацача болхлоша хIанз а забастовка еш йолча Барселоне. Селхан Iурра цу городе полице лаьцав дIахо а къовсам лелабара шоай новкъостий тIахьехаш хинна кхойтта болхло-активист.

Цхьабакъда, кхыметтел болхлой предприятешка юхабахача моттигашка а мутIахьа берзанзеи духьалъотта бизза низ кхоачаш ба болхлой. Иштта, стачкашка дакъа лоацаш хиннаб, аьнна, франкистски Iаьдалаша лийца шоай беррига новкъостий хьахеццалца, хIара денн-денна цхьацца сахьата а забастовка е соцадаьд хIанз Бискайирча металлургаша. Из соцам тIайийцачул тIехьагIа эггара хьалхарча дийнахьа Бильбао — цу провинце керттерча города — предприятешка «хайша багIа» забастовка йир 45 эзар болхлочо.

ЛОНДОН, 31 май. (ТАСС). Каталоне керттерча городе — Барселоне, боккъал дар аьлча, из бахьан долаш болхлошка моцал а йолаш, селла кIезига алапеш хилара духьал забастовкаш еш а болх лаьгIбалийта а ба, яхаш хоам бу «Таймс» яхача английски газета корреспондента.

Уж забастовкаш, язду «Таймса» корреспондента, дIаьржай заводашкеи фабрикашкеи санна, Барселона городской транспорте а. ГIаш водача сагал сихагIа лелац цига улицашка лела троллейбусаш. Испански банка барселонски отделене тIаухача наьха йоккхий очередаш латт, цигара болх мел балар бахьан долаш.

Къахьегамхоша еш йола духьаленаш толамца чакхйийнна а цар шоашта алапеш тIатохийта а дукха моттигаш я, яхаш, белгалдоах «Таймса» корреспондента.

КЕРДА ЗУЛАМ

КОНАКРИ, 1 июнь. (ТАСС). Португальски колонизатораша керда зулам дар гучадаьннад укхаза. 18-ча мае Iурра португальски колониальни бIуво, «португальски» Гвинеерча Морес яхача юрта го а баь шоай цIенош а юрт а йита дIа ца вахар вувргва оаха, аьнна дIахьийр бахача нахага. Баха нах кхерабар духьа юрта пулеметаш чухьекхар салазаровски къизача оакхараша. Африканций юрта тIагIолла лохха гобаха йолаелар тIема самолеташ.

Цу бакъдарех хоам баьб «португальски» Гвинейи Зелени Мыс яха острови мукъадаккхар духьа лоаттабеча къовсама кулгалдеча Конакрерча Африкански парте штаб-квартиро. Морес яхача юрта машаре бахача наха, ши саг а вувш из бандитски тIалотам баьб, «португальски» Гвинейи Зелени Мыс яха острови колониальни Iазапа кIалхьара кортамукъадаккхар духьа хьинаре къовсам лоаттабеча Африкански парте членаш гучабаха Пиде яхача салазаровски гестапона «гIо дара».

Колониальни мехкаштеи халкъаштеи кортамукъале ялара хьакъехьара Деклараци кхоачашъе хьожаяь ООН-а специальни комитет Африке яхача хана, Салазара правительства даьча цу кердача зуламо, къаьгга дика гойт, ООН-а решенеш кхоачашъе безам боацаш а «португальски» Гвинея халкъа духьал цIий мехкадеш бола тIом дIахо хьош а португальски правительство хилар.

МАЛХБУЗЕН ИРИАН МУКЪАЙОАККХИЛГА ДIАХО ХЬУ

ДЖАКАРТА, 1 июнь. (ТАСС). Соронгана 72 миль гаьна улла Саусапорт яха город партизанаша мукъаяьккхай, яхаш хоам бу малхбузенирианск и патриотий «Борьба» яхача радиостанце. ТIалотам дIахо а хьош, цу районе кхы а дуккха стратегически лоархIамера моттигаш хьалийцай патриоташа. Соронгагара 50 километр йолча моттиге йоккха фецара десант Iойоссаяро чIоагIгIа кхерабаьб колонизатораш. Голландцаш сихбенна город йита гIерташ ба. Соронга улицашка чIоагIъяьча тIема полице потрулаш лел. Городе баха дуккха нах, эггара хьалха кагирхой, байдда джунгле а баха партизанех дIакхийттаб.

ЭЙХМАН ХЬАЛЪЭЛЛАВ

НЬЮ-ЙОРК, 1 июнь. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентства беча хоамах ве аьнна суд яьча Адольф Эйхмана даьча дехарийна, из ца вувш витара жоп дала тигадац Израила президента Бен Цве.

ИЕРУСАЛИМ, 1 июнь. (ТАСС). Рейтер яхача агентства хоам бу, дуккха жугатий боабарах ве суд яь Адольф Эйхман тахан Тель-Авива юххерча набахта хьалъэллав яхаш.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«ТIеххьара Iа».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Къаьнача Чикаго».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — Берий сеанс **«Iам чура жIалий».**
Долалу: 9, 11.
«ТIеххьара Iа». Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс **«10.000 кIаьнк».**
Долалу: 9.30, 11.30.
«ТIеххьара Iа». Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

Город Грозне, Северная улицагIа, № 3, квартира 25 вахача гражданина **Облога** Юрий Даниловича суде деннад Малхбузен-Казахстански областе, Зеленовский районе, Ульяновский зерносовхозе, Гремячье отделене яхаш йола гражданка **Облога** Александра Александровна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Партизански улицагIа, 51, яхаш йолча гражданка **Соболевская** Екатерина Александровнас суде деннад г. Грозне, Дзержински улицагIа, 20, вахаш вола **Соболевский** Илья Михайлович ше витарах дола дош.

Дош дувцаргда Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора вам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года. г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03099 Заказ № 3103